ሓዳስ ኤርትራ

መበል 28 ዓመት ቁ.223 ቀዳም 18 ግንቦት 2019 ገጻት 12 ዋጋ 2.00 ናቕፋ

ገጽ 3
ምጽፋፍ ንድፊ ኣዋጅ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ

ገጽ 4
"እዚ ዝነጥፈሉ ዘለኹ ሞያ እንተላይ . . .

ገጽ 6
ዓለምለኸ መዓልቲ ኣብያተ- መዘክር

ገጽ 8
"ካብ ናጽነት ዝጥዕም ሂወትን . . ."

ገጽ 9
ውድድር ባድሚንቶን ጀሚሩ

ናይ 'ዮሃና' መልእኽቲ መራሕቲ ሃገራት ይቕጽል

መራሕቲ ሃገራትን መንግስታትን ከምኡ'ውን ዞባውያንን ኣህጉራውያንን ውድባት፡ ብኣጋጣሚ ጽምብል መበል 28 ዓመት ናጽነት፡ ናብ ህዝብን መንግስትን ኤርትራ ናይ የሃና መልእኽቲ ይሰዱ ኣለዉ።

በዚ መሰረት፡ ፕረዚደንት ኣየርላንድ ሚካኤል ሂጊንስ፡ ፕረዚደንት ሪፓብሊክ ኮርያ ሙን ጃይ ኢን፡ ንጉስ ሰጳኛ ፈሊፕ ሻድሻይ፡ ከምኡ'ውን ኣቦመንበር ሃገራዊ ባይቶ ፓኪስታን ኣሰድ ቐይሰር ኣብ መልእኽትታቶም፡ ንፕረዚደንት ኢሳይያስ ምሉእ ጥዕና፡ ንኤርትራን ህዝባን ድማ ሰላምን ብልጽግናን ተመንዮም።

ሃ.ማ.ሓ.ስ.ኩ.ኤ ጨ/ሽወደን፡ ብሩራዊ ኢዮቤልዮኡ ጸምቢሉ

ሃገራዊ ማሕበር ሓርበኛታት ሰንኩላን ኲናት ኤርትራ (ሃ.ማ.ሓ.ስ.ኩ.ኤ) ጨንፈር ሽወደን፡ "መብጽዓን ተወፋይነትን" ብዝብል ቴማ፡ ብ11 ግንቦት ብሩራዊ ኢዮቤልዩ ዕለተ-ምምስራቱ፡ ኣብ ከተማ ስቶክሆልም ጸምቢሉ።

"ሓርበኛታት ሰንኩላን፡ ሕላገት ናጽነትን ልኡላውነትን ኤርትራ እዮም" ዝበለ ኣቦ መንበር ጨንፈር ማሕበር ኣብ ሽወደን፡ ኣቶ ተኸስተ ፍስሃጽ፡ ማሕበርም ኣብ ሽወደን ንዝኑብሩ ዜጋታት ብምውዳብን ብምንስሳስን ምስ ኣደ-ማሕበርን መሻርኽቲን ብምትሕብባር፡ ሕልና ዘቐሰን ምቕሉል ደገፍ ክገብር ምጽንሑ ገሊጹ።

ፈጻሚ ጉዳያት ኤምባሲ ኤርትራ ኣብ ሃገራት ስካንዲናቭያ፡ ኣቶ የናስ ማና፡ ብጨናፍር ማሕበር ሓርበኛታት ሰንኩላን ይኹን ብግዱሳት ውልቀ-ሰባት ንሰንኩላን ዝግበር ደገፍ፡ ኣብቲ ብመንግስቲ ዝፍጸም ቀጻሊን ዓብን ወፍሪ ኣጉዲሲ ኣበርክቶ ከምዝለዎ ኣረዲኡ። ንሃገራዊ ማሕበር ሓርበኛታት ሰንኩላን ኲናት ኤርትራ ጨንፈር ሽወደን ድማ፡ ስለ'ቲ ን25 ዓመታት ዝቐጸሎ ዕዙዝ ደገፍ ኣመስጊኑ።

ንምኽልትሪ ዕዮን ማሕበራዊ ድሕነትን ብምውካል ቃል ዘስመዐ ኣቶ ኣምሃ ኪዳ ድማ፡ እቲ ጨንፈር ብዕዙዝ ኣበርክቶኡ ኣብ ልቢ ሓርበኛታት ሰንኩላን ፍሉይ ቦታ ካብ ዝሓዙ ጨናፍር ማሕበር ምዃኑ ብምጥቃስ፡ ኣብ መጻኢ ብዝሓየለ ውዳበ ዝበረኸ ዕዮ ከምዝተግብር ጽኑዕ እምነቱ ገሊጹ።

ጆሃንስበርግ - ኣምባሳደር ሳልሕ ሰሚናር ኣካዪዱ

ኣምባሳደር ኤርትራ ኣብ ሪፓብሊክ ደቡብ ኣፍሪቃን ሃገራት ዞባ ደቡባዊ ኣፍሪቃን፡ ኣቶ ሳልሕ ዑመር፡ ብ12 ግንቦት ንኤርትራውያን ነበርቲ ጆሃንስበርግን ከባቢኣን፡ ኣብ ህሉው ኩነታት ሃገርናን ዞባናን ዘተኩረ ሰሚናር ኣካዪዱ።

ተኣትዩ ዘሎ ሓድሽን ትሰፋውን መድረኽ፡ ፍረ ሓያል ጽንዓትን መኸተን ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ውሽጥን ወጻእን፡ ከምኡ'ውን ውሕሉል ኣመራርሓ ምዃኑ ዝጠቐሰ ኣምባሳደር ሳልሕ፡ ናብ'ዚ ዓወት'ዚ ዝበጽሐ ኩብርታት፡ ኣብ'ዚ መዋእል ሰላምን ልምዓትን ዝያዳ ክሾላዕን ክዕቀብን ከምዝግባእ ኣገንዚቡ።

ኣብ መንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ዝተኸተመ ውዕል ሰላምን ምትሕግጋዝን፡ ኣብቲ ዞባ እወታዊ ጽልዋ ፈጢሩ ከምዘሎ ጠቒሱ ድማ፡ ዝምድና ኤርትራ ምስ ጎረባብታ እናማዕበለ ምስ ምምጽኡን ብዓለማቕ ኣብ ልዕለኣ ተበዪኑ ዝነበረ ዘይሕጋውን ዘይፍትሓውን እገዳ ምስ ምልዓሉን፡ ዞባና ናብ ናይ ሽርክነትን ምውህሃድን መድረኽ ይሰጋገር ከምዘሎ ኣብሪሁ።

ጽንዓት ብጽንዓት ንልምዓት!

ስነ-ጥበበኛ ቲፋኒ ሓድሽ፡ ኣብ ጽምብል ናጽነት ንምስታፍ ኣስመራ ኣትያ

ስ/ሳልሕ ዓ/ቃድር

ኤርትራዊት-ኣመሪካዊት ስነ-ጥበበኛ ቲፋኒ ሓድሽ፡ ኣብ ጽምብል ናጽነት ኤርትራ ንምስታፍ፡ ትማሊ 17 ግንቦት ኣስመራ ኣትያ።

ኮሚሽነር ባህልን ስፖርትን ኣምባሳደር ዘመደ ተኽለ፡ ኣብ ኣህጉራዊ መዓርፎ ነፈርቲ ተረኺቦም ተቐቢሎማ።

ስነ-ጥበበኛ ቲፋኒ ሓድሽ፡ ቅድሚ ዓመት ኣብ ቀዳማይ እግራ ዝተዓዘበቶ ንቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንናጽነትን ዝሓለፈ መስገደልን ዘንጸባርቕ ቦታታትን ማሳነድኣታትን ኣዝዩ ዓሚቕ ስምዒት ከምዘፈጠረላ ብምሕባር፡ ሎሚ ኣብዚ ረዚን ታሪኽ ዝሓቖፈ ቅነ ናጽነት ክትሳተፍ ምብቕዓ ሓበን ከምዝስመዓ ገሊጻ።

ንሳ ኣሰዒባ፡ ኣብ ወርሒ ጥሪ 2018 ንኤርትራ ድሕሪ ምብጻሓ፡ ኣብ ፍሉይ ወፈራ ዝረኸበቶ ኣጋጣሚ ንኤርትራን ህዝባን ብሸርዓት ንኽተላሊ ሓይሊ ከምዝረኸበት፡ ብዝዕባ ኣብ ስርዓት "ኦስካር ኣዋርድስ" ዝተኸድነቶ ኤርትራዊ ባህላዊ ክዳን ድማ፡ ካብ ብዙሓት ኤርትራውያን ናይ ምስጋና መልእኽቲ ከምዝበጽሓ ሓቢራ።

ኤርትራዊት-ኣመሪካዊት ስነ-ጥበበኛ ቲፋኒ ሓድሽ፡ ኣብዚ ናይ 10 መዓልታት ጸንሒታ፡ ብምኽንያት ጽምብል ናጽነት ኣብ ዝተዳለወ ዝተፈላለየ ማሳነድኣታት ክትሳተፍ፡ ርክብት ከተካይድን ናብ ዝተፈላለየ ከባቢታት ክትበጽሕን ምዃና ተፈሊጡ።

ጉጅለታት ባህሊ - ግብጺ፡ ቻይናን ጃፓንን ምርኢታተን የቕርባ

ስ/ክብሮም ጸሃየ

ብዘይካ ሰኑይ መዓልታዊ እትሕተም ጋዜጣ

ዋና ኣሰናዳኢ
ኣስፍሃ ተኸለማርያም
ቍ.ስ 116266 / 201820(2220)

ቦርድ ምስንዳእ
ብርሃነ ምሕረትኣብ
ዮሴፍ ሃይለማርያም
ምሉእብርሃን ሃብተገብርኤል
ኤርምያስ ገብረልዑል
ሺሃብ ኣርኣያ
ቍ.ስ 201820 (2214)
ፋክስ፡ 127749 - ቍ.ሳ.ጳ. 247

ምዝርጋሕ ጋዜጣ
ቍ.ስ. 200454-07121322

ምልክታ
ቍ.ስ. 125013 - ቍ.ሳ.ጳ. 1284

ለይ-ኣውት
ኤደን ሃብተኣብ
ሳምራዊት መለስ
ሰማያዊት ሓይለኣብ
ቤተልሄም ታደሰ
ሊድያ ስልጣን

ብምኽንያት መበል 28 ዓመት ናጽነት ኤርትራ፡ ጉጅለታት መዚቃን ትልሂትን ግብጺ፡ ቻይናን ጃፓንን ኣብ ኣዳራሽ ሲነማን ጉደና ሓርነትን ትሕዝቶኣን ከቕርባ ጀሚረን።

በዚ መሰረት፡ ጉጅለ ያታዊ ትልሂት 'ኤልታኑራ' ናይ ግብጺ፡ ብ16 ግንቦት ኣብ ኣስመራ - ሲነማ ሮማ፡ ንባህልን ውርሻን ግብጻውያን ዘንጸባርቕ ብትልሂት ዝተሰነየ መደብ ኣቕሪባ።

እቲ ሚኒስተራትን ካልኦት ሰበ ስልጣንን መንግስቲ፡ ዲፕሎማስኛታትን ካልኦት ዕዱማትን ዝተረኽብሉ ምርኢት፡ ብምትሕብባር ኮሚሽን ባህልን ስፖርትን ምስ ኤምባሲ ረፓብሊክ ግብጺ ኣብ ኤርትራ ዝተወደበ እዩ።

ጉጅለ ትልሂት 'ኤልታኑራ'፡ ሓንቲ ኳል-ኣንስተይቲ እትርከቦም 12 ኣባላት ዝሓቘፈት ኮይና፡ ካልኣይ ምርኢታ ሎሚ 18 ግንቦት ኣብ ጉደና ሓርነት ከተቕርብ'ያ።

ብዘይካ'ዚ፡ ጉጅለ ባህሊ ቻይና ን19 ግንቦት፡ ጉጅለ ባህሊ ጃፓን ድማ ን21 ግንቦት ኣብ ሲነማ ሮማ ምርኢት ተሰሪዑለን ኣሎ።

ኩሉ'ቲ ባህላዊ ምርኢታት፡ ብቴለቪዥን ኤርትራ ብቐጥታ ክፍኖ እዩ።

እሰ – ዓንቀጽ

ጽምብል ናጽነት - ኣብ ሓድሽ መዋእል

መበል 28 ዓመት ሃገራዊ ናጽነት፡ "ጽንዓት ብጽንዓት ንልምዓት!" ኣብ ትሕቲ ዝብል መሪሕ ቴማ፡ ኣብ መላእ ሃገር፡ ከምኡ'ውን ኤርትራውያን ኣብ ዝርከብሉ ሃገራት ወጻኢ፡ ከም ወትሩ፡ ብምዕሩግ ባህላዊን ስነ-ጥበባዊን ማሳነድኣታት፡ ብልዑል ሃገራዊ ሓበንን ውዕውዕ መንፈስን ይጽምበል ኣሎ።

ናይ ሎሚ ዓመት ዕለተ-ናጽነት፡ ኣብ ዝተፈልየ ታሪኻዊ ምዕራፍ'ዩ ዝጽምበል ዘሎ። ጽምብል ናጽነት 2019፡ ህዝቢ ኤርትራ፡ ጻማ ጽንዓቱን ክም'ህ ዘይብል መኸተኡን ብዮዙበሪ ሓፊሱ፡ ብኣንጸባራቒ ዓወት ኣብ ዝወጻሉ ናይ ሓበንን ኩርዓትን እዋን፡ ኣብ መንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ንልዕሊ 20 ዓመታት ዝጸንሐ ኩናት-ተጻብኦ ኣኽቲሙ፡ ብደረጃ ዞባ ዘመነ ሰላምን ምትሕብባርን ኣብ ዝተቐልቀለሉ ትሰፉው ሃዋህው፣ ንህዝቢ ኤርትራ ከንብርክኽ ዘንቀደ፡ ብዙሕ ዝዓይነቱ ሸርሒታት ማህሚኑ ኣብ ዘብቅዓሉ መድረኽ፣ ከም ኣካል ናይዚ ተጻብኦታት'ዚ፡ ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ተሰጊዱ ዝጸንሐ ዘይርትዓዊ እገዳ ኣብ ዝተላዕለሉ ግዜ፣ ብሓፈሻ ብደረጃ ዞባን ዓለምን ብዙሕ ፖለቲካዊን ዲፕሎማስያውን ምዕባሌታትን ዕድላትን ኣብ ዝኸሰተሉ ዘሎ ታሪኻዊ እዋን ኢና ንጽምብሎ ዘለና።

ናጽነት ንምድላይን ልኡላውነቱ ንምውሓስን ከቢድ፡ ነዊሕን ጽንኩርን መዋእላት፡ ብሓያል ጽንዓት ዝሰገረ፣ ስለ ናጽነትን ሃገራዊ ክብረትን ኩሉ ዓይነት መስዋእቲ ዝኸፈለ ህዝቢ ኤርትራ፣ ዕለተ ናጽነቱ፡ ብልዑል ወዒን ስምዒትን ብድምቀት ዘብዕላን ዝዝክራን፡ እቲ ናብዚ ዕለት'ዚኣ ንምብጻሕ ዝሓለፎ ተጋድሎ ብኣፈጻጽማኡን ቀያታቱን ፍሉይን መዳርግቲ ኣልቦን ብምዃኑ ጥራይ ኣይኮነን። ድሕሪ ናጽነት እውን ህንጻት ሃገር ከየሳልጥ ንምሕንኳሉ ዘንቀደ እልቢ ተጻብኦታት ኣምኪኑ፥ ዳግማይ ብዓወት ክወጽእ ዘርኣዮ ሓይሊን ጥምረትን ጽንዓትን ንርዝነትን ትርጉምን ዕለተ ናጽነቱ ዝያዳ ስለዘዕዘዞ እዩ።

ፕረዚደንት ኢሳይያስ ኣፈወርቂ፡ ኣብ ሓደ ካብ መደረታቱ፡ "ናጽነት፡ ትርጉሙን ክብሩን በቲ ንምምጻኡ ዝተኻፈደ ሓርነታዊ ቃልሲን ዝተኸፍሎ መስዋእቲን ጥራይ ዘይኮነ፣ በቲ ንምሕላዉን ንምህናጹን ዝቀጸለ ቃልስን መስዋእቲን'ውን ዝትመን'ዩ" ክብል ገሊጹ ነይሩ። ብርግጽ ድማ፡ ኣብዚ ዝሓለፈ 28 ዓመታት፡ ምስ ጽንዓት ህዝቢ ኤርትራ ተራጺሙ ዝበርዓኑ ተጻብኦታት ጸብጺብካ ኣይውዳእን። "ናጽነት ኤርትራ ንስትራተጂያዊ ረብሓና ኣየገልግልን'ዩ" ብዝብል ዝምባዕ ሞገት፡ መሰል ርእሰ ውሳነ ህዝቢ ኤርትራ ብዘዚፍ ጉልበት ንምድቋስ ዝተኻየደ ሃቐነ ከይኣክል፣ ህዝቢ ኤርትራ፡ ብጽንዓትን ልዑል ጅግንነትን ኣኸሊሉ ናጽነት ድሕሪ ምድፍኡ እውን፡ "እፎይ" ኢሉ ሃገሩ ከይሃንጽን ከየማዕብልን፡ ብቐለዕ ወራርን ዝተፈላለየ ሸርሒታትን፡ ጀሆ ናይ ዝተፈብረኸ ዞባዊ ቅልውላዋት ኮይኑ፡ ኣብ ዕንክሊል ንኽኑብር ዘይተኣልመ ሸርሒን ውዲትን ኣይነበረን።

የግዳስ ኩሉ'ዚ ተጻብኦታት'ዚ ምስናይ ጸዕቁን ዓይነቱን፡ ግዜን ዕድላትን ከምኡ'ውን ንሃገራዊ ክብረት ዝኸፈል ዋጋ ሓቲቱና እምበር፡ ኣይተዓወተን። ምኽንያቱ፡ ብዘሎ ዓይነት ዕንቅፋት ከይተረበሸካን ከይተደሃልካን ብጽንዓት ኣብ ዕላማኻ ረጊጽካ ምቕጻልን ብዓወት ምውጻእን ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣብ ነዊሕ ቃልሱ ዝተሞኩረሉን ዝመለኾን ጉዕዞ እዩ። ብሓቢሒ ዘይሰናኸል ጉዕዞ ገመል፡ ባህሊ ህዝቢ ኤርትራ እዩ። ሳላ'ዚ ዘኸርዐ ባህሊ፡ ባህሊ ጽንዓትን መኸተን ድማ፡ ብኣንጸባራቒ ዓወት ናብዚ ሓድሽ ታሪኻዊ ምዕራፍ ክሰግር በቒዑ ኣሎ። ብኣጋጣሚ'ዚ፡ ኣብ ዝተፈልየ መድረኽ እትጽንበል ዘላ ክብርቲ ዕለተ-ናጽነት ከኣ፡ ኣብዚ ሓድሽ መዋእል፡ ንኺጋስ ህንጻት ሃገር ብዘለዓለ ናህሪ ንምድራኽ፡ "ጽንዓት ብጽንዓት፡ ንልምዓት!" ብዝብል ስሙር ቃል፡ መብጽዓኡ የሐድስ ኣሎ።

ዝሓለፈ ጉዕዞና፡ ዕውትን ውሑስን ዝገበሮ፡ ብቐንዱ ዘይንደል ጽንዓትና እዩ። ሕጂ እውን ዋሕስ ዓወትናን ልምዓትናን እዚ ባህሊ'ዚ እዩ። ነቲ ነዊሕ፡ ጽንኩርን ሕልኽላኽን እዋን ብልዑል ጽንዓት ሰጊርና፡ ኣብዚ ሕጂ እዋን፡ ኣብ ሓድሽ መዋእል፡ ኣብ ዝሓሸን ዘተኣማምንን ባይታ፡ ካብ ዝሓለፈ መድረኻት ዝበለጸን ጭብጥን ዕድላት ሒዝና ኣብ ንቕሎ ንርከብ ኣለና። የግዳስ እዚ ትሰፉው መድረኽ'ዚ እውን እንተኾነ፡ ብስራሕን ቃልሲን ክሰጋር ዝግበኦ ናቱ ብድሆታት ስለዘለዎ፡ ብንጡፍ ተበግሶን ዞባዊ ጽምዶን፡ ናብ ረብሓናን ረብሓ ህዝብታት ዞባናን ንምቕያሩ፡ ዓቲብናን ኣብሪህናን ክንሰርሓሉ ዘለና መድረኽ እዩ። እቲ ኣብ ሕሉፍ ጉዕዞና፡ ብኣንጸባራቒ ዓወት ክንወጽእ ዘብቅዓና ዕቑር ተወፋይነታት ህዝብና፡ ማለት፡ ጽንዓት፡ ተወፋይነት፡ ዓያይነት፡ ማሕበራዊ ስኒትን ሓድነትን ዝሕላገሉ ክብርታትና ከኣ፡ ኣብዚ መድረኻዊ ተልእኾ ምርግጋጽ ዝዓቐ ልምዓት፡ ጸዓትን ዋሕስን ዓወትና ኮይኑ ከምዝቕጽል ርጉጽ እዩ። ክብርን ሞገስን ነቲ ብዓረርን ሓዊን፡ ብዘሎ ሸርሒን ውዲትን ከይተጸለደ፡ ካብ ዓወት ናብ ዝበለጸ ዓወት ኣብ ምስግጋር ዝርከብ፡ ጽኑዕ ህዝቢ ኤርትራ!

ሎሚ ኣብ ERI-TV

ብኣጋጣሚ መበል 28 ዓመት ጽምብል ናጽነት፡ ካብ ዕለት 17 ግንቦት ጀሚሩ መደብና ካብ ሰዓት 9፡00 ንግሆ ዝጅምር ኮይኑ፡ ነዚ ክቡር ዕለት'ዚ ዘንጸባርቑ ዝተፈላለዩ መደባት ክመሓላለፉ ምዃኖም ንሕብር።

ብካልኣይ መስመር ቴለቪዥን ኤርትራ ድማ፡ ሰዓት 09፡00 ምሸት ፊልም ኣሎ።

ዳህላክ ነጋሲ

ምጽፋፍ ንድፊ ኣዋጅ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ

ሚኒስትሪ ሕርሻ ኣብ ምጽፋፍ ንድፊ ኣዋጅ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ዘተኩረ ዓውደ-ዘተ፡ ብ9ን 10ን ግንቦት፡ ኣብ ኣዳራሽ ሃሰሴ ኣካይዱ። ኣቲ ዳግም ክለሳ ዝተኻየደሉ ንድፍታት፡ ካብ ምልክታዊ መምርሒታት ብምልጋስ ሕጋዊ ኣዋጅ ብምጽዳቕ፡ ኣብ ባይታ ተግባራውነትን ወጽኢታውነትን ንኸህልዎ፡ ካብ ዞባታት ዝተዋጽኡ ወኪላትን ኣብ ማእከላይ ቤት ጽሕፈት ዝሰርሑ ክኢላታትን፡ ኣብ ምጽዳቕ እቲ ንድፊ ብዕምቈት ዘትዮሙሉ።

መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ኣብ ልዕሊ ዘራእቲ ብዛላሽ፡ ሕማማትን ጸህያይን ክስዕብ ዝኽእል ዕንወት ዝከላኸሉ ቀመማት እዮም። እዮም መድሃኒት ብመልክዕ ፈሳሲን ሓርጭን ተዳልዩም ይቐርቡ። ጸረ-ባልዕ ንዝተፈላለየ ኣገልግሎት ዓሊሙም ስለ ዝዳለው፡ ብዓይነት ትሕዝቶኦም ክፈላለዩ ግድን እዩ።

ኣብ ሕርሻዊ መዳይ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ፡ ብዝተፈላለየ ጠንቂ ንዝተጠቕዐ ዘራእቲ ይከላኸል ደኣ'ምበር፡ ቀንደን እንኮን መፍትሒ ኣይኮነን። እቲ ምንታይ፡ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ መርዛም ትሕዝቶ ስለ ዘውንን፡ ብተደጋጋሚ ኣብኡ ጥራይ ትምርኩስ እንተኾንካ፡ ካብ ረብሓኡ ክሳራኡ ይዓዝዝ፡ ከም ሳዕቤኑ ኣብ ጥዕና ደቂ-ሰብ፡ ከባብያዊ ውሕስነትን

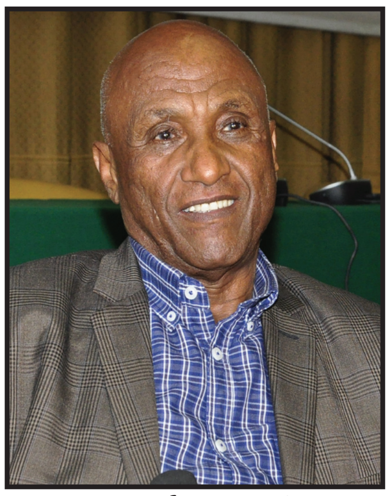
ኣቶ ተኽልኣብ ምስግና

ህይወት እንስሳታትን ጉድኣት ከም ዘስዕብ ይፍለጥ።

ዋና ዳይረክተር ክፍሊ ኣገልግሎት ሕጋጋትን ቁጽጽርን ኣቶ ተኽልኣብ ምስግና ኣብ'ቲ ዓውደ-ዘተ ኣብ ዘስመዖ ቃል፡ ንድፊ ኣዋጅ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ቅድሚ ዓሰርተ ኽልተ ዓመት ብዓውደ መጽናዕቲ ተዳልዩ። ኣብ'ቲ እዋን እቲ ዳለወ ኣዋጅ ናብ ሚኒስትሪ ፍትሒ ቀሪቡ ርእይቶ ከም ዝተዋህበን ቀጺሉ'ውን ብቛንቋታት ትግርኛን ዓረብን ከም ዝተተርጎመን ገሊጹ።

"ኣዋጅ ንድፊ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ፡ ብዝተፈላለየ ምኽንያት ነዊሕ እዋን ስለ ዝወሰደ፡ ዳግም ምኽላሱ ኣገዳሲ እዩ። ካብ'ዚ ብምብጋስ እዚ ዓውደ-ዘተ ብምትሕብባር መሻርኽቲ ብፍላይ ውዳበ ሕርሻን መግብን (FAO) ክውደብ ተኻኢሉ። እቲ ዝዕበረ ኣዋጅ ዳግም ኣብ ኣውዳድባ ብምትኻር ብምጠር ክኢላ ሕጊ ስውጢ ተኣታትዩሉ ይርከብ። ስለዚ ኣብ'ዚ ዓውደ-ዘተ ንዝተጻፈፈ ንድፊ ኣዋጅ ብዕምቈት ከሉ ተሳታፋይ ክመያየጠሉ ይግባእ" ክብል ኣቶ ተኽልኣብ ንኣውዳድባን ሽቶን እቲ ዘተ ኣብሪሁ።

መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ኣብ ምክልኻል ባልዓትን ሕማማትን ልዑል ኣስተዋጽኦ ኣለዎ። ከም ወጽኢቱ ኣብ ምፍታሕ ጸገም ሕብረተ-ሰብና ብቑልን መሪሕ ግደ ኣለዎ። ብኣንጻሩ፡ እቲ መድሃኒት መርዛም ትሕዝቶ ስለ ዘውንን፡ ብግቡእ ኣብ መዓል እንተ ዘይውዓለ፡ ብዙሕ ማሕበራውን ቁጠባውን ሃሰያ ከም ዘስዕብ ዋና ዳይረክተር ክፍሊ ኣገልግሎት ሕጋጋትን ቁጽጽርን ገሊጹ።

ኣቶ ተኽልኣብ ኣሰዒቡ፡ ቀንዲ ዕላማ ናይ'ዚ ዓውደ-ዘተ ግቡእ ምሕደራን ኣጠቓቕማን መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ብምውሓስ፡ ኣሉታዊ ሳዕቤን ንምውጋድ እዩ። ከምኡ'ውን፡ ቁጠባውን ንግዳውን ኣመታት ንምግንዛብ፡ ዝተበላሸወ ፍርያት መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ኣብ ዕዳጋ ንኸይቀርብ ምውጋድን ካልእ ዓብይቲ ዛዕባታትን ከም ዝጥርንፍ ኣረዲኡ።

"ምሕር ምዝውታር መድሃኒት ጸረ-ባልዕ፡ ንፍርያምነት ሓመድን ሕርሻዊ እቶታውነትን ኣሉታዊ ሳዕቤን ስለ ዘለዎ፡ ብውሑድ ዓቐን ምጥቃም ዝያዳ ተመራጺ እዩ። ስለዚ ዘውታሪ ጸረ-ባልዕ መድሃኒት ንምቕናስ ውሁድ ምሕደራ ባልዓት ብቑሊ (IPM) ይተኣታቶ ኣሎ። እቲ ኣገባብ ብበለ ሓረስቶት ኣብ ባይታ ተፈቲኑ፡ ጸቡቕ ወጽኢት ተረኺቡዎ እዩ" ብምባል እቲ መርዛም ቀመማዊ ትሕዝቶ ስለ ዝጎድእ ካልእ መፍትሒ ምንዳይ ኣገዳሲ ምዃኑ ኣቶ ተኽልኣብ ሓቢሩ።

ካብ'ዚ ዘተ ብዝወሃሃለ ሓበራዊ መረዳእታ እቲ ዝተነድፈ ኣዋጅ ሕጋውን ቴክኒካውን መዐቀኒታቱ ኣማሊኡ፡ ብግቡእ ምሕደራ ኣብ ትግባረ ንኽውዕል ብሓያል ጻዕሪ ከም ዝሰርሓሉ እቲ ዋና ዳይረክተር ኣፍሊጡ። ኣብ ርእሲ'ዚ እቲ ንድፊ ዓለምለኻዊ መለክዒታት ብምምላእ ተቐባልነት ንኽህልዎ፡ ምስ ዝኸስቱ ሓደሽቲ ምዕባለታት እናሰነመ ዝሰርሓሉ ምዃኑ ኣረዲኡ።

ኣቲ ዳግም ዝተኸለሰ ሕጋዊ ኣዋጅን ውድቦን ንድፊ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ዘዳለወ ምሁር ሕጊ ኣቶ ተመስገን ተሰፉ ብወገኑ ኣብ ዘቕረቦ ጽሑፍ፡ እዮም ዝተፈላለየ ትሕዝቶ ዘውንኡ መድሃኒታት ኣብ ምፍዋስ ብሕማማት ባልዕን ዝተጠቕዐ ኣዝርእቲ ኣገደስቲ እዮም። እንተኾነ እቲ መሰርሕ ምንጻግን ምእንናስን ብግቡእ ኣጠቓቕማ ዝተቐየሰ ክኸውን ኣለዎ። እቲ ምንታይ ብሰንኪ ዘይቅርጡው መምርሒታት ኣብ ህይወታውን ኣከባብን ቀጻሊ ዕንወት ከም ዘኸትል ገሊጹ።

ውድብ ሕቡራት ሃገራት ብመሰረት ኣብ ኣከባብያዊ ፕሮግራም ዘቖጸ መጽናዕቲ ከም ዘጽናዕ፡ ኣብ ምምዕባል ካብ ዝርከብ ሃገራት ኣብ'ቲ ንጥፈታት ካብ ዝዋፈሩ ኣስታት ሰለስተ ሚልዮን ሰራሕተኛታት፡ ካብ'ዚኦም ዓመታዊ ዛጊት ዓሰርተ ሸሞንተ ሽሕ ሰባት ብሰንኪ መርዛም ትሕዝቶ ቀመማት ጸረ-ባልዕ መድሃኒት ንሞት ከም ዝቃልዑ ኣቶ ተመስገን ኣፍሊጡ።

"ኣብ ሕቡራት ሃገራት ውድብ ሕርሻን መግብን ኣብ 1985 ንምቕራጽን ኣጠቓቕማን ጸረ-ባልዕ ዘተኩረ ወግዓዊ ሕግታት ኣሰፊሩ እዩ። እቲ ዝተኣወጀ ሕግታት ኣብ ዝተፈላለየ ዓመታት ዳግም ተኸሊሱን ማዕቢሉን ኣሎ። ከም መርኣያ ናይ'ዚ ኣብ ምዕባይ ንቕሓት ጉዳእቲ ቀመማት፡ ዘይግቡእ ኣጠቓቕማ መድሃኒት፡ ኣብ ምጉዳል ኣህዛ ሃገራት ሕጋዊ መምርሒታት ዘማልአን ካልእ ዓበይቲ ነጥብታትን ዝሓቘፈ እዩ" ብምባል ንመሰርሕ ምጅማርን ንንጥፈታት ኣዋጅ መድሃኒትን ኣብሪሁ።

ኣቶ ተመስገን ኣሰዒቡ፡ ብዓለም ደረጃ ብብዝሒኦም ዝተፈላለዩ መምርሒታት ዝሓቘፉ ዋዕላታት ተኣንጊዶም እዮም። ገለ ካብ'ቶም ብሰፊሑ ዝዘተየሉም ዛዕባታት ከባብያዊ ብከላታት፡ ጥዕና፡ ውሑስ ኣቀማምጣ መድሃኒት፡ ኣገባብ ምውጋድ ዕለቱ ዝሓለፈን ካልእን ከም ዝጠምር ኣረዲኡ።

ኣብ'ቲ ዓውደ-ዘተ ኣብ ዝቐረበ ንድፊ ኣዋጅ፡ ስርዓት ምሕደራ፡ ኣገባብ ምእታውን ምውጻእን ጸረ-ባልዕ መድሃኒት፡ ከባብያዊ ጽልውኡ፡ ኣገባብ ምምዝጋብን ምቁጽጻርን፡ ብዘይ ሕጋዊ መገዲ ንዝኣቱ ስግረ-ዶብ መድሃኒት ንምግታእ ዝውሰድ ሕጋዊ ስጉምትታት፡ መስርሕ ካብን ናብን ምጉዕዓዝ፡ ኣገባብ ምውጋን፡ ምውጋድ ካብ ጥቕሚ ወጻኢ ዝኾነ መድሃኒት፡ ኣገባብ ምኽዛን፡ ምርግጋጽ መድሃኒት ምእታዉን ምውጽኣዉን ገለ ካብ'ቶም ዳግም ተጻፊፎም ዝቐረቡ ንድፍታት እዮም።

ብተወሳኺ፡ ኣብ መዐሸጊ ገበር መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ንምለእ ትሕዝቶኡን ኣጠቓቕምኡን ዝገልጽ ትሕዝቶ፡ ምሉእ ዝርዝራዊ ሓበሬታ፡ ምልክታት፡ ቅምሶታት፡ መመዓወዲ ምትእትታው፡ ምሕያል ዕዮታት ሳብራቶሪ፡ ዘይሕጋዊ ምንቅስቓስ ነጋዶን መቕጻዕትን ካልእን ዝብሉ ኣስታት ሰብዓን ክልተን ዓንቀጻት ተዳልዩም።

ብድሕሪ'ዚ፡ ነቲ ዝቐረበ ንድፊ ኣዋጅ ንምዝታይ፡ ተሳተፍቲ ኣብ ሰለስተ ጉጅለ ተኸፋፊሎም ንኡስ-ወከፍ ጽሑፍ ብዕምቈት ተመያይጦሙሉ። ቀጺለን እተን ጉጅለታት ኣብ'ቲ ዝተኸለሰ ኣዋጅ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ሃጽጽትን ክውገዱ ዘለዎም ነጥብታትን ብተራ ኣቕሪበን። ኣብ'ቲ ዓንቀጽ ንዝሰፈረ ጽሑፍ ንምድንፋዕ ጠቓምቲ ሓሳባት፡ ኣረምቲ ነጥብታት፡ ርእይቶታትን ቀሪበን።

ጸረ ባልዕ መድሃኒት ኣብ ምክልኻል ባልዓት ዘሎ ፍታሕ የብሎምን። ኣሉታዊ ጽልዋ ጸረ ባልዕ ንምውጋድ፡ ብቐጻሚነት ትግባረ ውሁድ ኣገባብ ምክልኻል ባልዓት ምስፍሕፋሕ የድሊ። ውሁድ ኣገባብ ምክልኻል ባልዓት፡ ኣብ ኣከባቢያዊ ውሕስነት ፍታሕ ከምጽእ ይኽእል። ስለዚ፡ ጸር-ባልዕ ንምጥቃም ወጻኢታት ካብ ምዝያድ፡ ውሁድ ናይ ምክልኻል ኣገባባት

ኣቶ ተመስገን ተሰፉ

ብምጽዓቕ ነባሪ ፍታሕ ምንዳይ ዝሓሸ ኣማራጺ እዩ።

ኣብ ሕርሻዊ ንጥፈት ዝተፈላለዩ ሜላታት ውሁድ ኣገባብ ምክልኻል ባልዓት ኣለው። ገለ ካብ'ቶም ብባህላዊ መገዲ ዝፍጸሙ (ምቕያር ዘራእቲ፡ ንዝተወሰነ ዓሌት ብቑሊ ዘጥቅዑ ሕማማት ንምክልኻል ይጠቕም። ምርሕሓቕ ብቑሊ፡ ግቡእ ምርሕሓቕ ሓሳኹ ንኸይምዕበሉ ይሕግዝ። ምጽህያይ፡ ጸህያይ ንዝተፈላለዩ ባልዓት መራብሕቲ ስለ ዝኾኑ፡ ብኣግኡ ምእላይ የድልዮም። ኣዕሚቕካ ምሕራስ፡ ንሕማማትን ሓሳኹን ናብ ጸሓይ ብምቅላዕ ከም ዝሞቱ ዝገብር ኣገባብ እዩ።)

ብተወሳኺ፡ ካልኦት ሜላታት ከም ኣካላዊ ቁጽጽር፡ ብባልዓት ንዝተጠቕዑ ዘራእቲ ወይ ብቑሊ ምምሓው፡ ባዮሎጂካዊ ኣገባብ ምቁጽጻር፡ ናይ ተፈጥሮ ጸላእቲ ምጥቃም ንብዝሒ ባልዓት ኣብ ቅቡል ደረጃ ክየግኖ ይኽእል። ብመገዲ ምድቃል፡ ተጻዋርነት ምምዕባል። ኬሚካላዊ ኣገባብ ምቁጽጻር፡ ጸረ ባልዕ መድሃኒት ናይ ግድን ኣብ ዘድልየሉ ግዜ ጥራይ ምጥቃም።

ሓረስቶት ንመድሃኒት ጸረ-ባልዕ ዘጠፍኡዎ መጠን ገንዘብ ካብ ዘኻዕበቱዎ እቶት ዝዓቢ እንተ ኾይኑ፡ ካብ መኽሰቡ ክሳራኡ ከም ዝዛይድ ብኣግኡ ንጹር እዩ። ስለዚ ኣገባብ ውሁድ ምክልኻል ባልዕ ብቐንዱ ብምጥቃም ኣዝርእቶም ካብ ባልዓትን ሕማማትን ክከላኸሉ ይኽእሉ።

ብኻልእ ወገን ተሳተፍቲ እቲ ዓውደ-ዘተ ብዛዕባ ኣገዳስነት ምጽፋፍ እቲ ንድፊ ኣዋጅ ኣብ ዘለዎ ሓበሬታ፡ ቅድሚ ሕጂ ብመምርሒ ጥራይ ዝምእዘን ዝነበረ ጉዳይ ጸረ-ባልዕ መድሃኒት ብሕጋዊ ኣዋጃት እንተ ተመሪሑ ዝያዳ ወጽኢታውነት ክህልዎ እዩ። ምኽንያቱ ህዝቢ ንኹሉ ሕግታት ክርድኦን ክፈልጦን ስለ ዝሕግዝ፡ ዝካየዶም ንጥፈታት ነቒሑ የሰላስሎም። ከምኡ'ውን ነቲ ቁጽጽር ዘካይዱ ኣካል ንዝወስዶም ስጉምትታት ንጹር፡ ውሑስን ርጉጽን መትከል ንኽህልዎ ከም ዝሕግዝ ገሊጾም።

ተዛተይቲ ቀጺሎም፡ ኣብ ንጥፈት ዝጽንሐ ሕጋዊ ምልክታ፡ ምሕር ጸቢብ ብምንባሩ ዝዕመሙ ስርሓት ኣብ ወሱን ነጥብታት ዝተሓጽሩ ነይሮም። ስለዚ እቲ ተጻፊፉ ዘሎ ንድፊ፡ ዝተረፎ መስርሓት ዛዚሙ፡ ተኣዊጁ ኣብ ምፍታሕ ብዙሕ ማሕንቖታት ልዑል ኣስተዋጽኦ ክህልዎ እምነት ተዘቢሩሉ ከም ዝርከብ ሓቢሮም።

ብሕጋዊ መንገዲ ናብ ሃገር ዝኣቱ መድሃኒት ጸረ-ባልዕ ብግቡእ ብምክትታል ክምዝገብ፡ ክኽዘንን ክዝርጋሕን እንተ ኸኢሉ፡ ኣብ ቁጠባዊ ረብሓ ብዙሕ ተራ ኣለዎ። ኣብ ርእሲ'ዚ ብስግረ-ዶብ ንዝኣቱ ዘይሕጋዊ መድሃኒት፡ ኣብ ምውጋድ ልዑል ኣበርክቶ ክህልዎ እዩ። ዘይሕጋዊ መድሃኒት ብቕዓቱ ዘይተረጋገጸ ስለ ዝኾነ፡ ኣብ ሰብ፡ ብቑልን ኣከባብን ጉድኣት ከኸትል ይኽእል። እቲ መስርሕ ምስግጋር ብልክዓዊ መገዲ ስለ ዘይካየድ፡ ንዝመጽእ ኩሉ ዓይነት ተሓታትነትን ሓላፍነትን ዝወስድ ኣካል የለን። ስለዚ፡ ምጽዳቕ እቲ ሃገራዊ ኣዋጅ ኣብ ምፍታሕ ብዙሕ ማሕበራውን ቁጠባውን ጉዳያት መሪሕ ኣስተዋጽኦ ክህልዎ እዩ።

ብተወሳኺ፡ ሓረስቶት ንዝጥቀሙሉ ዓይነት መድሃኒት ከለንትናዊ ኣጠቓቕምኡ ንምግንዛብ ምስ በዓል ሞያ ክመያየጡ ኣለዎም። ብኣንጻር'ዚ፡ ብሰንኪ ሽለልትነት ኣብ ጥዕና ሰድራቤቶም፡ ኣከባብን ጥሪትን ዝተፈላለየ ዕንወት ዘስዕቡ ኣለው።

ሸባብ

ሃማመተኤ

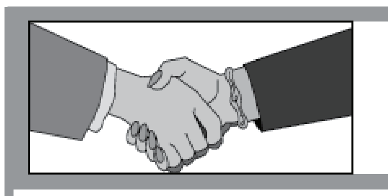

ጋሻ ሸባብ

“እዚ ዝነጥፈሉ ዘለኹ ሞያ እንተላይ ኣብ መላእ ዓለም ተወዳዳሪን ጸላዊን ንኺኸውን እጽዕር ኣለኹ።”

– ዲዛይነር ኣብርሃም ስልጣን ዳይኖም

ኣብ 1980'ዩ ኣብ ኣስመራ ከባቢ ዕዳጋ ዓርቢ ተወሊዱ። ካብ መባእታ ክሳብ ናይ ዓሰርተ ሓደ ክፍሊ ትምህርቱ፡ ኣብ ኣስመራ ድሕሪ ምክትታል ፡ ኣባል መበል 11 ዙርያ ሃገራዊ ኣገልግሎት ብምዃን ንሳዋ ወሪዱ። ብድሕሪ'ዚ፡ ኣብ ኣሃዱ ምክትታል ዶባት፡ ኣባል ተዋጋኢ ሰራዊት ተመዲቡ ንሰለስተ ዓመት ድሕሪ ምጽናሕ ፡ ናብ ቤ/ት ዋርሳይ ይከኣሎ ሳዋ ተመሊሱ፡ ኣብ 12 ክፍሊ ሃገራዊ መልቀቒ ፈተና ብምክፋል፡ ኣብ ኢንስቲትዩት ቴክኖሎጂ ኤርትራ፡ ብሓፈሻዊ ኤሌክትሮኒክስ ቴክኖሎጂ ንሓደ ዓመት ድሕሪ ምክትታል፡ ናብ ሓይሊ ኣየር ተመዲቡ ይሰርሕ ኣሎ። ብዘይካ'ዚ፡ ኣብ ቅዲ ጥልፊን ኣጠላልፋን ከም መምህር ሰራሕተኛን ኣሰራሕን ከምኡ'ውን፡ ኣቦ መንበር “ጉጅለ ሄኮል ዲዛይነራት ኤርትራ” ኮይኑ ይነጥፍ ኣሎ። ዝሓለፈ ዓርቢ 10 ግንቦት ብምኽንያት መበል 28 ዓመት ጽንብል ናጽነት ኣብ ዝተኻየደ ውድድር ቅዲ ክዳን ድማ፡ ከም ኣካያዲ ስራሕ ናይ'ቲ ውድድር ኮይኑ ሰሪሑ። ዲዛይነር ኣብርሃም ስልጣን ዳይኖም! ዲዛይነር ኣብርሃም ናይ ሎሚ ዕዱም ጋሻ ሸባብ'ዩ።

*** ጽልዋ ናይ'ዚ እትነጥፈሉ ዘለኻ ሞያ ብኸመይ'ዩ ዝጀምር?**

- ኣብ 1993 ኣብ'ቲ ዝነብረሉ ዝነበርኩ ከባቢ ዕዳጋ ዓርቢ፡ በዚ ሞያ ዝነጥፉ ብዙሓት ስለ ዝነበሩ፡ ንዓኣቶም እናረኣኹን፡ እቲ ዝሰርሑዎ ጥልፊታት እናመሰጠንን ምስ መጸ፡ ኢደይ ክሕውስ ጀሚረ። ጎኒ ጎኒ ትምህርተይ ኣብ'ቲ እዋን'ቲ ኣብ ስፖርት ብፍላይ ከኣ ኩዕሶ እግሪ ምሉእ ኣድህቦ ሂበ ዝነጥፈሉ ዝነበርኩ እዋን'ዩ። ሻዱሻይ ክፍሊ'የ ነይረ። መርፍእን ፈትሊን ሒዘ ብእጀን ናይ ጥልፊን ምፍሓስ ኣፍታልን ጀሚረ።

***ኣብ'ቲ እዋን'ቲ ወለድኻ እንታይ ይብሉኻ ነይሮም?**

- ንትምህርተይ ዕንቅፋት ከይፈጥረለይ እንተዘይኮይኑ፡ እቲ ሞያስ ኣይጸልኡዎን።

*** ብኸመይ እናማዕበልካዮ መጺእካ?**

- ከም'ቲ ዝበልኩኻ እቶም ኣብ'ዚ ሞያ ዝነጥፉ ዝነበሩ ናይ ነዊሕ እዋን ተሞክሮ ዝጸንሖም ክኢላታት ናይ'ዚ ዓውዲ ነቲ ቅዲ ኣጠላልፋን ዲዛይን ምውጻእን ፍልጠቶም ከይበቐቑ ተገዲሶም የርእዩኒ ነይሮም። ኣነ ከኣ ናተይ ኢለ ብተመስጦ እከታተሎም ስለ ዝነበርኩ፡ ብቐሊሉ ክመልኮን ምስ ግዜ ድማ ኣድማዒ ውጽኢት ክረኽበሉን ክኢለ።

*** ነቲ እትኽተሎ ኣሰራርሓን ኣገባቡን ብቐደም ተኸተል ግለጸልና. . .**

- ፈለማ ንመስርሐ ክዳን ዘድሊ ኣፍታል ፍሒስካ ተዳሉ። ብድሕሪ'ዚ ነቲ ክዳን ዲዛይን ተውጽኣሉ ወይ ትስእሎ። ቀጺልካ ትነድፍ። ንጸሊም ጎልፎ ብውሽጢን ደገን ትቕብእ። ሰለስተ ብሰለስተ ወይ ኣርባዕተ በርባዕተ ትጨዶ። ነዚ ምስ ወዳእካ ናብ ሕብሪ ምግባእ ትኣቱ። እዚ “ምፍራጽ” ንብሎ'ዩ። ከባቢ ዓሰርተ ሓሙሽተ ሕብሪታት ኢኻ ትፍርጽ። እቲ ምውህሃድ ሕብሪ ፡ ነጸብራቕን ጽባቐን ናይ'ቲ ክዳን ኣብ'ዚ'ዩ ዝንጸባረቕ።

*** ብወገን ወለድኻ ዝነበረ ምትሕግጋዝ. . .**

- ካብ ምትብባዕ ዝሓልፍ ኣይነበረን። ካብ ፈለማ ርእሰይ ክኢለ'የ ክጓዓዝ መሪጸ። እታ ናይ መጀመርታ ደሞዘይ በቶም ዘሰልጥኑኒ ዝነበሩ ግዱሳት ዝረኸብኩዋ ኮይና ክልተ ብርን ሓምሳ ሳንቲምን'ያ ነይራ።

***ብድሕሪኡ. . .**

- ብድሕሪ'ዚ ተማሃራይ ሻውዓይ ክፍሊ ኣብ ዝነበርኩ ነብሰይ ክኢለ ኣብ ገዛ ክሰርሕ ጀሚረ። ኣይጸናሕኩን ከኣ ሰለስተ ተሓጋገዝቲ ገይረ።

*** እዚ ስራሕ ምስ ትምህርቲ ብኸመይ ተወሃሂዱ ነይርካ?**

- ጐኒ ጐኒ ትምህርተይ ናብ'ዚ ዝበለካ ዘለኹ ስራሕን ስፖርትን ጥራይ'የ ዘድህብ ነይረ።

*** ኣብ'ቲ መጀመርታ እዋን'ቲ ዝነበረካ መሳርሒታት. . .**

- መርፍእን ፈትሊን ጥራይ! ድሕሪ ዓሰርተ ዓመት ኣቢሉ ግና ናብ ባዕለይ ዝውንኖ ትካል ሰጊረ። ሓሙሽተ ሰፈይቲ ክዳንን ዓሰርተ ጠለፍቲን ኣምጺና ስራሕና ቀጺልና።

*** እዚ ንስኻ ዘርከብካሉ ዓይነታት ጥልፊ ከመይ ኢኻ ትገልጾ?**

- እቲ ኣቐዲሙ ዝነበረ፡ ከም “ድርብ መስቀል” ፡ “ላሊበላ” ፡ “ጽላል መስቀል” ካልእን ኪኸውን ከሎ፡ ኣነ ዘርከብኩሉ ድማ ዝተፈላለየ ኣስማትን ቅዲን ዘለዎ ኮይኑ፡ ከም “ስሌን”፡ “ መጋዝ”፡ “ዮሃና” ፡ “ቅሳነት”፡ “ናቕፋ” “ሚለንየም”፡ “ዋርሳይ”፡ ብድሕሪ'ዚ “ወይኒ”፡ “ሰንሰለት”፡ ኣብ'ዚ እዋን ድማ ብብዝሒ ዝዝውተር ከም “መሸረፈት”፡ “ፑሽኪን”፡ “ሳንፍላወር”፡ “ፍንጽሕ”፡ “ባተርፍላይ”፡ “ፒኮክ”፡ “ካርታ ኤርትራ”፡ “ባንዴራ ኤርትራ”፡ ወዘተ ተባሂሉ ይስመ።

*** ብሓፈሻ ናብ'ዚ በጺሕካዮ ዘለኻ ደረጃ ንኽትበጽሕ ዘካየድካዮ ጻዕሪ. . .**

- ባህሊ ዓንዲ ሕቖ ሓደ ሕብረተሰብ ስለ ዝኾነ ብዕቱብ ክሕዞ ከም ዘሎኒ'የ ንነብሰይ ኣእሚነ ተበጊሰ። በብእዋኑ ድማ ናተይ ቅዲታት እናተኣታተኹ ፡ ብቕዓትን ምልክትን ናይ'ዚ ሞያ ዘለዎም እናተወከስኩን ካብኦም እናተመሃርኩን ምስቲ ዘሎና ሃብታም ባህሊ እናገናዘብኩን ኢንተርነት ብምፍታሽ ደረጃይ ከማዕብል እጽዕር ኣለኹ።

*** ከም'ቲ ትደኽመሉ ጻማ ትረኽበሉዶ?**

- ከም'ቲ ዝጽዕረሉን ዘድኽመሉን'ኳ እንተዘይኮነ ድራር እለተይ ግን ኣይስእነሉን'የ ።

*** ነዚ ሞያ ናብ ካልኦት ንምስግጋር እትወስዶ ተበግሶታት ኣሎዶ?**

- ክሳብ ሕጂ ደሊበዮ ዘለኹ ተሞኩሮ ንኻልኦት ኣብ'ዚ ሞያ ክነጥፉ ንዘደልዩ ብዘይተጉላባነት ከካፍል እጽዕር'የ። እዚ ሞያ ምስ ቅዲ ክዳንን ፋሽን ዲዛይንን ተወሃሂዱ ንኺኸይድ ፡ ኣብ ቤ/ት ዓይኒ ፋሽን ድሮ ሰለስተ ዓመት ኮይኑ እምህር ኣለኹ። ክሳብ ሕጂ 250 ዝኾኑ ተማሃሮ ኣመሪቕና ኣሎና።

*** ኣቦ መንበር ጉጅለ ሄኮል ዲዛይነራት ኤርትራ'ውን ኢኻ። ዕላማ ናይ'ዛ ጉጅለ እንታይ'ዩ መኣስከ እያ ተመስሪታ?**

* እዛ ጉጅለ ኣብ 2015 ብምኽንያት መበል 24 ዓመት ጽንብል ናጽነት ኣብ ባጽዕ ኣብ ዝተኻየደ ውድድር ቅዲ ክዳን እቶም ኣብ'ዚ ዓውዲ እንነጥፍ ተጠርኒፍና ኢና መስሪትናያ። ዕስራን ሓደን ኣባላት ኣለና። ቀንዲ ዓላማኣ ከኣ፡ ነቲ ብፍኑው ዝኸይድ ዝነበረ ምርኢት ቅዲ ክዳን (ፋሽን ሾው) ኣብ ክንዲ ብውልቂ ብጉጅለታት ተጠርኒፍካ ምስራሕ ኮይኑ፡ ሕብረ ብሄራዊ ሃገራዊ ኤርትራዊ ኣልባሳት ባህሉ ከይለቐቐካ ኣከዳድናኡን ኣሰላልማኡን ንምዕቃብ'ዩ።

*** ክሳብ ሕጂ ዘካየድኩሞ ንጥፈታት?**

- ብቐንዱ እቲ ዕላማ ንመንእሰያት ብፍላይ ኣብ'ዚ ዓውዲ ንዝነጥፉ ድማ ብሓፈሻ ብምውዳብ ዓመ መጸ ብምኽንያት ጽንብል ናጽነት ውድድራት ወዲብና። ኣብ'ዚ ሞያ ቅድሚ ሕጂ ዘይነበረ ኣብ ጥልፊን ኣጠላልፋን ኢደ ስርሓትን ከም ዘወዳደሩ ጌርና። ብዘይካ'ዚ እዛ ኣብ 2015 ብጥርኑፍ ኣብ መዘናግዒ ክለብ እንዳ ዓይባይ ብምኽንያት በዓል ቅዱስ ዮሃንስ ምርኢት ቅዲ ክዳን ኣርኢና። ኣብ መጀመርታ 2016'ውን ንህዝቢ ከተማ ባጽዕን ከባቢኣን ምርኢት ቅዲ ክዳን ኣርኢና። ብዘይካ'ዚ ብምኽንያት መበል 25 ዓመት በዓል ናጽነት'ውን ምስ ኣወሃሃዲ ሽማግለ በዓላትን ኮሚሽን ባህሊን ስፖርትን ብምትሕብባር ኣብ ክለብ ዌስት ኤንድ ንህዝቢ ምርኢት ቅዲ ክዳን ኣርኢና።

*** ካብ ተዓዘብቲ ይኹን ተጠቀምቲ እትረኽቡዎ ግብረ ከመይ ትግንዘቦ?**

- ዝበዝሑ ባህሊና ንምዕቃብ ንነጥፍ ስለ ዘለና ብሞራል ይኹን ብሓሳባት ክንሕግዝ ዝብሉ ኣለዉ። ብፍላይ ኣብ መንእሰያት ብዙሕ ጽልዋ ስለ ዘሕደረ ከም ሞያ ንኺቐስሙዎ ይሰልጥኑ ኣለዉ።

*** እዚ ቅዲ ክዳን ንኹሉ ኣልባሳት ብሄራትና ዘጠቓለለ ድዩ?**

- ከም'ቲ ኣቐዲመ ዝጠቐስኩልካ፡ ብዙሓት ኣብ'ዚ ዓውዲ ዝነጥፉ ክኢላታት ኣለዉ። ንዓኣቶም እናተወከስና ብኹለን ብሄራትና ዝዝውተር ባህላዊ ልብሲ እናፈተሽና ከነማዕብሎ ንጽዕር ኣለና። በዚ ኣጋጣሚ ብፍላይ ኣብ ባህላዊ ኣልባሳት ብሄራትና ዝተሓጋገዙና ስነጥበበኛን ናይ ቋንቋ ክኢላን ኣቡሺሽ ምስ መሳርሕቱ ብስም ጉጅለ ሄኮል ከመስግኖ እፈቱ።

*** እዛ “ሄኮል” እትብል ስያመ እንታይ'ዩ ትርጉማ ብኸመይ ኢኹምከ መሪጽኩማ?**

- “ሄኮል” ብቛንቋ ብዳውየት ኮይኑ፡ እታ ናይ ፈለማ እትወጽእ ውልዶ ወርሒ'ያ። ንሕና ድማ ኣብ'ዚ ዓውዲ ውልዶ መንእሰያት ስለ ዝኾና፡ ከም'ታ ድምቕቲ ወርሒ ኣብ ወርሒ ምሉእ እትደምቕ ንሕና ከኣ ምልኣት ሃልዩና ንኽንሰርሕ ኢና ንጉጅለና “ሄኮል” ኢልና ሰሚናያ። እዛ ጉጅለ ኣብ ትሕቲ ኮሚሽን ባህሊን ስፖርትን ተሓቚፋ፡ ናብ ኩሉ ዝጠመተ ብደረጃ ሃገር ናብ ማሕበር ዲዛይነራት ኤርትራ ክትዓቢ ንጽዕር ኣለና።

*** ኣብ 2018 ኣብ ኣስመራ ኣብ ዝተኻየደ ቅድድም ሻምፒዮን ኣፍሪቃ ዝነበረኩም ኣበርክቶ ?**

- እቲ መደብ ከም ኤርትራውያን ዲዛይነራት መጠን ንባህልናን መንነትናን ከነንጸባርቐሉ እንኽእል ዕድል ስለ ዝነበረ፡ ነተን ሽልማት ንሽለምቲ ዘቕብላ ደቀንስትዮ ባህላዊ ክዳን ከም ዝለብሳ ኢና ጌርና።

*** ንሕካኽ ትኬት ራይሞክ ሎተሪ'ውን ኣብ ጠቕሚ ከም ዘውዓልኩሞ ሰሚዐ. . .**

- እወ! እዚ ወትሩ እንሓስቦ'ዩ። ካብ ጠቕሚ ወጻኢ ዝኾነ ትኬት ሎተሪ ፈቐዱኡ እናተደርበየ ንጽሬትን ግርማን ከተማና ዘበላሹ ዘሎ'ዩ። ብወገንና ልዕሊ ክልተ ሽሕ ሕካኽ ትኬት ሎተሪ ኣኪብና ክዳንን ቦርሳን ሰሪሕና። ዝተደርበየ ወይ ዝተጓሕፈ ናብ ጥቕሚ ንምውዓል ከም ዝከኣል ንምርኣይ ኢልና ዝገበርናዮ'ምበር ንኽዳን ዝትክእ ክዳንን ቦርሳን ንምስራሕ ኣይኮነን። ኣብ መጻኢ ግና ከም መንጸባረቒ መሸረፈትን ንፍሬምን ክንጥቀመሉ መደብ ኣለና።

*** ኣቐዲምካ ኣብ ስፖርት'ውን ትነጥፍ ምንባርካ ጠቒስካለይ ነይርካ?**

- እወ። ካብ ግዜ ቈልዕነተይ ጀሚሩ ከም ዝኾነ ቈልዓ ኩዕሶ ምጽዋት እፈቱ ነይረ። ሕሉፍ ፍቕሪ ኩዕሶ እግሪ ስለ ዝነበረኒ፡ ኣብ'ቲ ዝዓበኹሉ ከባቢ ኩዕሶ እጻወት ነይረ። ብፍላይ ኣብ እዋን ክረማት ብምምሕዳራት ኣብ ዝውደብ ዝነበረ ስፖርታዊ ግጥማት እሳተፈ ነይረ። ብድሕሪ'ዚ፡ ኣሰልጣኒ ኩዕሶ እግሪ ሃማመተኤ ግርማይ ተፈራ፡ ብሜዳ ኤልፓ ኣብ ዝፍለጥ፡ ኣብ ከባቢ ባር ጅማ ኣብ ዝርከብ ሜዳ ንሰልጥን ነይርና። ብድሕሪ'ዚ ካብ 1994-1999 ኣባል ኩዕሶ እግሪ ሃማመተኤ ኮይነ እጻወት ነይረ። ቀጺለ ኣብ 1997 ኣባል ሕርይቲ ጋንታ ትሕቲ ዕድመ ኮይነ፡ ሓደ ካብ'ቶም ንሕቡራት መንግስት ኣሜሪካ ኪኸዱ ዝተሓጸዩ'ኳ እንተነበርኩ እቲ መደብ ግና ክሰልጥ ኣይከኣለን። ብድሕሪ'ዚ ብኪኢላ ኣሰልጣኒ ሕርይቲ ጋንታ ኤርትራ ዝነበረ ቱርካዊ ሚስተር ይልማዝ ናይ ኣሰልጠንቲ ስልጠናን ፡ ናይ ዳንነት ስልጠናን ብምቕሳም፡ ኣሰልጣኒ ኩዕሶ እግሪ ጋንታ ዞባ ማእከል ናይ ደቀንስትዮ ኮይነ ነጢፈ። ብምኽንያት መበል 20 ዓመት ጽንባል ምምስራት ሃማደኤ ኣብ ዝተኻየደ ውድድር ፡ ደቀንስትዮ ዞባ ማእከል ቀዳመይቲ ወጺኣ።

*** ኩነታት መነባብሮ?**

- ኣብ 2009'የ ተመርዕየ። ብዓልቲ ቤተይ ወ/ሮ ሊድያ ለታ ትበሃል። ብእምነት ፡ ዮስቲና፡ ስምኦንን ፍኖተ ብርሃንን ዝበሃሉ ኣርባዕተ ውሉዳት ኣለዉና።

*** ገለ ካብ መጻኢ መደባትካ?**

- እዚ ዝነጥፈሉ ዘለኹ ሞያ ኣብ ውሽጢ ሃገር ጥራይ ከይተሓጽረ እንተላይ ኣብ መላእ ዓለም ተወዳዳሪን ጸላዊን ንኺኸውን እጽዕር ኣለኹ። ጐኒ ጐኑ ድማ በዚ ዓውዲ ዝያዳ ፍልጠት ክድልብ መደብ ኣሎኒ።

***

ኣብ ዘባ ወሽመጥ ዘንጸላሉ ዘሎ ደበና ኲናት

ትንታነ ዜና

ኣንገሶም ዮሴፍ

ኣብዚ ቕንያት'ዚ ኣብ ጥቓ ወደብ ሕቡራት ኢማራት ዓረብ ኣብ ልዕሊ ኣርባዕተ መራኽብ መጥቃዕቲ ድሕሪ ምውራዱ ወጥሪ ናይቲ ዞባ ናብ ዝለዓለ ደረጃ ደዪቡ ምህላዉ ዝፍለጥ እዩ። ዋላ'ኳ ሓላፍነት ናይቲ መጥቃዕቲ ዝወሰደ ኣካል እንተዘይሃለወ፡ ኣመሪካ ድፍኢት ኢራን ከይሃለዎ ከምዘይተርፍ'ያ ትገልጽ። ዝሓለፈ ሰሉስ ኣብ መደበራት መጨንገዒ ነዳዲ ሰዑዲ ዓረብ ዝተገብረ መጥቃዕቲ፡ ተተኳሲ ብዘጾዓና ሰብ-ኣልቦ ነፈርቲ (ድሮን) ከምዝተኻየደ ተፈሊጡ። ድሕሪ'ቲ መጥቃዕቲ፡ ኣብ ዞባ ወሽመጥ ዝጸንሐ ወጥሪ እናገደደ ምምጽኡ ምንጭታት ዜና ናይቲ ዞባ ኣቃሊሖም።

ሚኒስትሪ ጉዳያት ወጻኢ ኢራን ኑቲ ኣብ ከባቢ መጺብጦ ሕርመዝ ኣብ ልዕሊ መራኽብ ዝተፈጸመ መጥቃዕቲ "ኣሰካፊን ኣሻቃልን" ብምባል ገሊጹዎ። በቲ መጥቃዕቲ ክልተ ናይ ሰዑዲ ዓረብ፡ ሓንቲ ናይ ኢማራት ዓረብን ኣብ ኖርወይ ዝተመዝገበት ሓንቲ መርከብን ከምዝተወቕዓ ጸብጻብት የረድኡ። ኣብቲ መጥቃዕቲ ኢድ ናይ ኢራን ከምዝለዎ ዘጽር ጭብጢ ዘይረኸበት ኣመሪካ፡ ቤታ ሃገር ዝድገፉ 'ዕጡቓት ሓቲ እየም ፈጺሞሞ' ዝብል እምነት'ዩ ዘለዋ። ዝሓለፈ ሰሙን ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢ ኣመሪካ ማይክ ፖምፐዮ ብሃንደበት ናብ ባቕዳድ ከይዱ ነይሩ። ዕላማ ናይቲ ምብጻሕ ከኣ ብኢራን ዝድገፉ ምልሻታት ሺዓ፡ ኣብ ጥቓ መዓስከራት ሰራዊት ኣመሪካ መዳፍዕ ከምዝጻወዱ ዝረድኤ ሓበሬታ ስለዝተረኽበ ከምዝኾነ ይንገር። ማይክ ፖምፐዮ ዒራቕ ኑዩም ምልሻታት ክትቈጻጸር እንተዘይክኢላ፡ ኣመሪካ ብኸዐ ክትፈትሖ ምኳና ንላዕለዎት ሰበ-ስልጣን'ታ ሃገር ሓቢሩ።

ኣመሪካ ኣብ ካልኦት ሃገራት እትገብሮ ምትእትታው እናሰፈሐ ምምጽኡ ምስ ብዙሓት ሃገራት ክትተፋነን ጀሚራ ትርከብ። እታ ሃገር ካብ ኩሉ ኣህጉራዊ ይኹን ካልእ ስምምዓት ክትወጽእ ብምኽኣላ ኑቲ ጉዳይ ካልእ ኣንፈት ክተትሕዞ ይረአ ኣሎ። ቅድሚ ሓደ ዓመት ፕረዚደንት ዶናልድ ትራምፕ ሃገሩ ምስ ኢራን ዝገበራ ስምምዕ ኑክሌሳዊ ኣጽዋር በቲኹዎ እዩ። ኢራን ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ከይተማዕብል ክትስማማዕ እንከላ፡ በቲ ካልእ ከኣ ኣብ ልዕሊኣ ጸኒዑ ዝጸበረ እገዳ ክለዓለላ ስምምዕ ነይሩዎ። እዚ ግና ንምምሕዳር ትራምፕ ዘዕግብ ኣይነበረን። ኢራን ብጉልባብ ናይቲ ስምምዕ ብዙሕ ረብሓታት ክትረኽብ'ያ ዝብል ግምት ኣለዎ። ብኣንጻሩ እቲ ስምምዕ ንኢራን ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ከይተማዕብል ዝኽልክል ከምዝይኮነ ይገልጽ። ብሓጺሩ እቲ ስምምዕ ንኣመሪካ ዘርብሕ ከምዘይኮነ'ዩ ትራምፕ ብቐጻሊ ዝዛረብ። ኣመሪካ፡ ኢራን ኣብ ማእከላይ ምብራቕ ንዘንቀሳቐሱ ሓያሎ ግብረ-ሽበራውያን ጉጅለታት ኩተዕጥቕ ከምዝጸንሐት ክትወቕስ ጸኒሓ እያ። ስለዝኾነ ትራምፕ፡ ኣብ 2017 ካብቲ ውዕል ከምዝስሓበት ኣፍሊጡ።

ኣመሪካ ዝሓለፈ ሓደት ኣዋርሕ ኣብ ልዕሊ ኢራን ናይ ነዳዲ እገዳ ብምሕላፍ፡ ሃገራት ካብ ኢራን ነዳዲ ከይገዝኣ ብምኽልካላ ዝያዳ ወጥሪ ተፈጢሩ። ፕረዚደንት ትራምፕ ንኢራን ካብ ማሕበረሰብ ዓለም ንምንጻል ብዙሕ ጻዕርታት ኣካዪዱ። ናይታ ሃገር ነዳዲ ከይገዝኣ ንሃገራት ኤውሮጳን ካልኦት መሓዙታን ኣጠንቂቑ። በዚ ከይኮነ ኣይተርፍን እታ ሃገር ትሸጦ ዝነበረት ነዳዲ ካብ 2.5 ሚልዮን በርሚል ናብ 1 ሚልዮን ኪወርድ ዝተራእየ። ኢራን ቁጠባኣ ባይታ ክዘብጥን ናብ ዝኸፍአ ጥፈሻ ኩተምርሕን ግዜ ኣይወሰደን። ምምሕዳር ዋሽንግተን ምስታ ሃገር ንግዳዊ ርክብ ንዘለወን ሃገራት ኪይተረፈ ከምዝቐጽዐን እዩ ዘጠንቀቐ። የግዳስ ዓብይቲ ንግዳዊ ሸርክት ምስ ኢራን ዘለወን ሃገራት፡ ኑቲ ብትራምፕ ዝቐረበ ጠለብ ዕሸሽ ብምባል ንግዳዊ ርክብ ክቕጽላ ምኳነን ይገልጻ።

እዚ ከይኣክል ትራምፕ፡ ንእስላማዊ ሓለዋ ሰውራ ኢራን ኣብ ዝርዝር ሽበራውያን ጉጅለታት ኣእትይዎ። ብእሲ ናይዘን ሃገራት እናዝረ ብምምጻእ፡ ሕጂ ሓደገኛ ኣንፈት ሒዙ ምህላዉ ተንተንቲ ፖለቲካ የገንዝቡ። ኣብ መንጎ እዘን ሃገራት ተፈጢሩ ዘሎ ወጥሪ እናዓረገ ኣብ ዝመጽኣሉ ዘሎ እዋን፡ ኣማሲያኡ ናብ ዝኸፍአ ዕንወት ከየምርሕ ስግኣት ተኸሲቱ ኣሎ።

ምምሕዳር ዋሽንግተን፡ ብኢራን ዝድገፉ ጉጅለታት ኣብ ማእከላይ ምብራቕ ሓያል መጥቃዕቲ ክፍንዉ ከምዝኽእሉ ዝረድኡ ጭብጥታት ከምዝረኸበ'ዩ ዝገልጽ። ኣብ ልዕሊ'ቶም ኣብ ዒራቕን ሶርያን ዝርከቡ ሰራዊት ኣመሪካ ብድሮን ዝተሰነየ መጥቃዕቲ ክኸፍቱ ከምዝኽእሉ እውን እቲ ምምሕዳር ይሕብር።

ብረብዓ ክፍሊ ወሽጣዊ ጉዳያት ኣመሪካ ኣብ ባቕዳድ ዝርከብ ኤምባሲ ናብ ኤርቢል ትብሃል ሰሜናዊት ከተማ ዒራቕ ክግዕዘን ኣብቲ ኤምባሲ ዝሰርሑ ዘየድልዩ ኣባላቱ ናብ ሃገሮም ክምለሱን ኣዚዙ። ኣብ ገምገም ሩባ ጤግሮስ ኣብ ሰፊሕ ቦታ ተደኲኑ ካብ ዝርከብ ኤምባሲ ኣመሪካ፡ ብርኽት ዝበሉ ሰራሕተኛታት ብሄሊኮፕተር ክግዕዙ ከምዝተራእዩ ምንጭታት ናይቲ ከባቢ ሓቢሮም። ኣብ ጥቓ መዓርፎ ነፈርቲ ባቕዳድ ናብ ዝርከብ ወተሃደራዊ መዓስከር ከምዝተወሰዱ'ውን ተፈሊጡ ኣሎ። ሓያሎ ሰራሕተኛታት ናይቲ ኤምባሲ ካብታ ሃገር ወጺኦም ናብ ዓዶም ክምለሱ ምኳኖም'ውን ተገሊጹ ኣሎ። ብሰንኪ ስግኣት ሽበራዊ መጥቃዕቲን ጭውያን ብቐልጡፍ ክእለዩ ከምዝተገብረ ድማ ይሕብር። ኣማኻሪ ክፍሊ ጸጥታ ኣመሪካ ጆን ቦልቶን፡ ኢራን ኣብ ልዕሊ ረብሓታት ኣመሪካ መጥቃዕቲ ክትፍጽም ከምእትዳለወት ዘረድእ ጭብጢ ከምዝተረኽበ'ዩ ዝገለጸ። ስለዚ ሃገሩ ድሕሪት ዘይትተር ንምዕቃብ ካብ ዒራቕ ክወጹ ከምእተገብረ ይገልጽ።

ኣመሪካ ሓያሎ ነፈርቲ ኲናት እትስከም ዓባይ መርከብ ወግእ ናብቲ ዞባ ከምዝለኣኸት ይፍለጥ። ኣብታ ኣብርሃም ሊንከን ዝተሰምየት ኣጥቃዒት መርከብ ቢ-52 ደብደብቲ ነፈርትን ሚሳይላትን ተጻዒኑ ንመጥቃዕቲ ድሉው ከምዘሎ'ዩ ዝገለጸ። ኢራን ብወገና ኣመሪካ ንመጥቃዕቲ ትዳሎ ከምዘላ ብምኽሳስ፡ ኣብ ልዕሊኣ ዝኾነ መጥቃዕቲ ምስዝፍጸም ብወገና ተሪር ግብረ መልሲ ከምእትህበሉ ኣረዲኣ።

ፕረዚደንት ኢራን ሓሰን ሩሓኒ፡ ሃገሩ ድሕሪ ስምምዕ 2015 ኣቋሪጻቶ ንዝነበረት መደብ ኑክሌሳዊ ንጥፈታት ብዝበለጸ ከምእትሰርሓሉ የጠንቀቐ። ብኻልእ ከኣ ኑቲ ዝተፈራረሙሉ ስምምዕ እንተላይ ምስ ሃገራት ኤውሮጳ ድሕሪ 60 መዓልታት ጠቕለሉ ከቋርጾ ምኳኑ ይገልጽ። እዚ ድማ ኣብ ልዕሊ'ታ ሃገር ኣብ ነዳድን ባንክን ዝጸንዐ እገዳ ክለዓል ብምባል ዝተገብረ እዩ።

ኣመሪካ ናብ ማእከላይ ምብራቕ ሓይስቲ ናይ ሓይሊ ባሕሪ ኣሃዱታት ትልእኽ ኣላ። ኑተን ዘሰግኣ ሃገራት በዚ ሓድሽ ወፍሪ ናብቲ ንሳ እትደልዮ ዲፕሎማሲያዊ ዝምድና ንምቕላስ ጻዕርታት ኣብ ምኪያድ ትርከብ። ኣብ መጺብጦ ሆርሙዝ ድማ ከቢድ መልእኽቲ ሓዚሉ ፕሮፓጋንዳ ይዋቓዕ ኣሎ። ኣብ ገማግም ኢራን ሓይሊ ባሕሪ ኣመሪካ ክንቀሳቐስ ብምጅማሩ ዘይተደልየ ኲናት ከይውላዕ ማሕበረሰብ ዓለም ስግኣቱ ይገልጽ። ህላወ ሓይሊ ባሕሪ ኣመሪካ ኣብቲ ዞባ ዕብለላኣ ንምርኣይ ጥራይ ዘይኮነ ንኢራን ዒላማ ዝገበረ ምኳኑ'ውን ዝጠቕሱ ወገናት ብዙሓት እየም። ምምሕዳር ዋሽንግተን ኣብ ልዕሊ ኢራን ከሕልፎ ዝጸንሐ ተሪር ማዕቀባት ዛጊት ክጸንዕ ኣይከኣለን። ስለዝኾነ እቲ ዘሕለፈቶ እገዳ ክጸንዕ ብዚይ ምኽኣሉ ሓይሊ ባሕሪ ኣመሪካ ናብቲ ዞባ ክኣቱ ካልእ ኣማራጺ ኮይኑ ቀሪቡ ደርከበ። ንምምሕዳር ዋሽንግተን ዝጠቕሱ ወገናት፡ እቲ ሰራዊት ክኣቱ ዝኸኣለ "ንጹርን ዘየጋግን መልእኽቲ ናብ ኢራን ዝቕርብ" ምኳኑ የረድኡ። ኣመሪካ እዚ ውሳነ ክትወስድ ዝገደዳ ምኽንያት፡ ኣብ ልዕሊ ነዳዲ ኢራን ዘሕለፈቶ እገዳ ቤታ ሃገር ዕሸሽ ስለዝበለቶ ምኳኑ ይፍለጥ።

ስለዝኾነ ዋሽንግተን፡ ሃገራት ንሳ ከምዝበለቶ እምበር ከምዝገበራቶ ክገብራ ኣይትደልን እያ። ብሰንኪ'ዚ ድማ ንሃገራዊ ረብሓኣ ንምሕላው ምትእትታው ሓይሊ ባሕሪ ንዓኣ ጥራይ ዝግደፍ ሓለፋ ገይራ ከምእትቖጽሮ ተንተንቲ ፖለቲካ የረድኡ። ከም ኣብኡ ቻይና ኑቲ ቅናትን መንገዲን ዝብል ገዚፍ ፕሮጀክት ንምህናጽ ናይ ሓይሊ ባሕርን ወተሃደራውን መዓስከራት ንኽይትኸፍት ክትዕንቅጻ ጸኒሓ እያ። ኣመሪካ ኣብ ልዕሊ 70 ሃገራት ክሳብ 800 ዝግመት ወተሃደራዊ መዓስከራት ከፊታ እኳ፡ እንተላ፡ ብሕጂ'ውን ተወሰኽቲ መዓስከራት ንምኽፋት እያ ትጓየ።

ምምሕዳር ዋሽንግተን ንሓለዋ ሰውራ ኢራን ኣብ ዝርዝር ሽበራውያን ጉጅለ ከምዝጸንበረቶ ምግላጻ ንኢራን ከምዝቘጠዓ ይፍለጥ። ኢራን ካብተን መሓዙት ኣመሪካ ዝኾና ሃገራት ንዝኾነት ሃገር ከምዘይተንክፈት ትዛረብ። በዚ ድማ'ዩ ሰበ-ስልጣን ኢራን ኑቲ ብምምሕዳር ትራምፕ ዝተወሰደ ስጉምቲ ብትሪ ክቃወሙዎ ዝጀመሩ። ፕረዚደንት ሓሰን ሩሓኒ፡ ኣመሪካ መራሒት ናይቶም ዝበዝሑ ሽበራውያን ጉጅለታት ብምባል ዘሊፉዋ። በዚ ከኣ ንማእከላይ ወተሃደራዊ እዚ ኣመሪካ (CENTCOM) ከም ኣሸባሪ ከምዝፈልጦ'ውን ወሲኹ ይገልጽ። በዚ ኮይኑ በቲ እዚ ብኣመሪካ ተወሲዱ ዘሎ ስጉምቲ፡ ናብ ኲናት ዘምርሕ ከምዝይኮን ዘረድኡ ተንተንቲ ፖለቲካ እውን ኣለው። ኣብ መንጎ እዘን ሃገራት ተፈጢሩ ዘሎ ወጥሪ፡ ዲፕሎማሲያዊ መዕለቢ ክግበረሉ ዝጽውዑ ብቑጽሪ ውሑዳት ኣይኮኑን።

ባይቶ ኢራን ኑቲ ብኣመሪካ ዝተወሰደ ስጉምቲ ብትሪ ኮኒኑዎ። ኣብ ሃገራዊ በዓል ኢራን ከኣ ኣንጻር ኣመሪካን እስራኤልን ዝቐንዐ ጭርሖታት ብምልዓል ኢራናውያን ተቓውሞታት ከሰምዑ ወዓሎም። ዋሽንግተን ኑቲ ሰራዊት ሓለዋ ሰውራ ኢራን ኣብ ማእከላይ ምብራቕ ንዘለዉ ሚሊሻታት ሺዓ ከም እትሕብሕቦም ብተደጋጋሚ ክትከስስ ጸኒሓ። ኢራን ከኣ ግብረ መልሲ ንማእከል ወተሃደራዊ እዚ ኣመሪካ ኣብ ማእከላይ ምብራቕ ሽበራውያን ከምዝዕጥቕ ከሲሳ። ሰውራዊ ሓለዋ ኮር ኢራን ብኣያቶላህ ኻሆመኒ ከምዝምራሕን ቀጥታዊ ትእዛዝ ካብኡ ከምዝቕበልን ዝፍለጥ እዩ።

ኢራን ኑቲ ኣወንዚፋቶ ዝጸንሐት ኑክሌሳዊ መደባታ ከም መደራደሪ ትጥቀመሉ ምህላዋ ይግለጽ። ኣብ መንጎ ኣመሪካን መሓዙታ ዝኾና ሃገራትን ከኣ ብጉዳይ ኢራን ተመቓቒለን ኣለዋ። እስራኤል ወተሃደራዊ ስጉምቲ ኣንጻር ኢራን ከይትወስድ ዝብል ዝዓበየ ስግኣት ከኣ ዘደቅስ ጉዳይ ኣይኮነን። ስለዚ ኑቲ ብእስራኤል ክውሰድ ዝኽእል ስጉምቲ፡ ኢራን ኢዳ ኣጣሚራ ትዕዘቦ ኣይኮነትን። እዘን ካልእን ተደሚሩ ኑቲ ኣብቲ ዞባ ዝዝረድ ዘሎ ሰናርዮታት ንምህዳእ ኣመሪካ ብዘይ ወዓል ሕደር ኑቲ ክትቅጽ ዝቐረበ ቀለም ኑክሌሳዊ ስምምዕ ከተሐድሶ ዝመኽሩ ተንተንቲ ፖለቲካ ውሑዳት ኣይኮኑን።

ብኽልቲኡ ወገን እዚ ሓደገኛ ጉዳይ ብዘርርብ ንምፍታሕ ቅልጡፍ ስጉምቲ ኪወስድ ኣለዎ። የግዳስ ላዕለዎት ሰበ-ስልጣን ኣመሪካ ኣብ ኢራን ዘሎ ስርዓት ከይተቐየረ ዝድቕሱሉ ኣይመስሉን። መንግስቲ ኢራን ብወገኑ ኑቲ ጉዳይ ብኸመይ ከምዝሕዞ ዝጨነቖ ይመስል። ምኽንያቱ ብምምሕዳር ዋሽንግተን ሓያል ጸቕጢ'ዩ ዝፍንወሉ ዘሎ። ስለዚ እቲ እንኮ መንገዲ ኢራን ውሕስነታ ከተረጋግጸሉ እትኽእል ኑክሌሳዊ መደባታ ዳግመ ምኽላስ ምኳኑ ክኢላታት ይጠቕሱ።

ዳዊት ኣርኣያ

ዓለምለኸ መዓልቲ ኣብያተ - መዘክር

ግንቦት 18 ዓለምለኸ መዓልቲ ኣብያተ-ማዘክር እያ። ንመበል 42 ግዜ ድማ ኣብዚ ዓመት'ዚ 2019 "Museums as Cultural Hubs: The Future of Tradition" - ማለት "ኣብያተ-ማዘክር ከም ምንጪ ባህላዊ ወርሻ፣ ናይ መጻኢ ምዕባለ ባህሊ." ብዝብል ቴማ ትዝከር ኣላ። ስለ'ዚ ድሮ 24 ግንቦት በዓል ናጽነትናን ከምኡ'ውን ኣብዚ ዓመት'ዚ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ሰላም ኣብ ዝሰፈነሉ እዋን - ማለት ነቲ ሕሉፍ ታሪኽ ዝምገሙ ብሓደሽን ብፍሉይ ተስፉ መጻኢ ዞባናን ትውልድታትን ትዝከር ብምህላዋ ፍሉይ ኣጋጣሚን ርዝነትን ይህባ።

ዓለምለኸ ቤት ምኽሪ ኣብያተ-ማዘክር (International Council of Museums (ICOM))፡ ኣብ ፓሪስ ኣብ 1946 ዓ.ም ዝቖመ ውድብ እዩ። እዚ ውድብ'ዚ (ICOM) ኣብ ምርምርን ምዕቃብን ቅርስታት ከምኡ'ውን ኣብ ምስትምሃር ሞያውያንን ንቕሓት ህዝቢ ኣብ ምዕባይን ዝሰርሕ ዓለምለኸ ውድብ ተጣቢቑ ባህላዊ ወርሻ እዩ። ኣብ'ቲ ብ1977 ዓ.ም ኣብ ሞስኮ - ሩስያ ዝተገብረ ሓፈሻዊ ጉባኤኡ ድማ፡ 18 ግንቦት ዓለምለኸ መዓልቲ ኣብያተ ማዘክር ክትከውን ተሓጺያ። ካብቲ ዓመት'ቲ ንደሓር 18 መጋቢት ብዓመቱ ከም ዓለምለኸ መዓልቲ ኣብያተ-ማዘክር ብዝተፈላለየ ቴማን ንጥፈታትን ተዘኪራ ትውዕል ኣላ። ዕላማ ናይዚ መዓልቲ'ዚ፡ ንቕሓትን ኣፍልጦን ህዝቢ ኣብ ልዕሊ ቅርሲ ክዛይድ ኣብያተ-ማዘክር ድማ ተራኦን ክጻወታን ጻዕርታተን ከሐድሳን እዩ። ናይዚ ወጽኢት ድማ ካብ ዝሓለፈ ንደሓር ናህሪ ከርእን ክሰፍሕን ክየምቕን ጸኒሑን ኣሎ። መልእኽቲ ዓለምለኸ መዓልቲ-ኣብያተ ማዘክር ዕላምኡ ንምውቃዕን ንምስርጫውን እምበኣር ኣብያተ-ማዘክር፡ ኣብ ምውራሳን፡ ምምዕባልን ባህልን ሕድሕድ ምርድዳእን ምትሕግጋዝን ከምኡ እውን ኣብ መንጎ ኣህዛብ ሓድነትን ሰላም ኣብ ምስፋን ኣገዳሲ ተራ ስለ ዘህልወን እዩ። ኣብ ሃገርና እውን ኣብ ዝሓለፈ ዓመታት ዝተፈላለየ መደባት ብምድላው ክትዝከር ጸኒሓ እያ።

ስለ'ዚ ናይዚ ዓመትዚ ቴማ፡ ዓለምለኸ ቤት ምኽሪ ኣብያተ-ማዘክር (ICOM) መልእኽቱ ናብ ኩላተን ኣባላት ሃገራት ኣመሓላሊፋ ኣሎ። ትርጉምን ዕላማን ናይዚ መልእኽቲ'ዚ ኣብያተ-ማዘክር ከም ደረኽቲ ምዕባለ መጻኢ ባህሊ ኮይነን፡ ኣብ ሕብረተሰብ ሰፊሕን ዝቃቕሓን ንጡፍ ተራ ክጻወታን የዘኻኽር። ካብዚ ተበጊሱ ብዝተመሳሰሊ ኣርእስትን ዕላማን ኣብ ኪዮቶ - ጃፓን ኣብ ዝመጽእ መስከረም 2019 ዓ.ም ኣብያተ-ማዘክር ዝ. ዕድል ተጠቒመን ብኸመይ ዕቑር ጥንታዊ ቅርስታት ንመጻኢ ትውልዲ ንምውራስ ወሳኒን ማዕከን ተራ ይህልወን ዘርእዩ ኮንፈረንስ ክካየድ ፕሮግራም ወጺኡ - ድሮ ልዕሊ 140 ኣባላት ሃገራት ክሳተፋ ዕድመ ተገይሩ ኣሎ። ዓለምለኸ ቤት ምኽሪ ኣብያተ-ማዘክር (ICOM) ኣብ ልዕሊ ኣባላቱ ዝኾና ሃገራት ኣዘውቲሩ ኣብ ምሕደራን ምንቅቓሕን ኣብያተ-ማዘክር ዓቢ ተራ ይጻወት። ኣብ ርእሲ'ዚ (ICOM) ሓደ ካብ ቀንዲ ዕማሙ ኣብያተ-ማዘክር ብዘይካ'ቲ ኣብ ልዕሊ ቅርሲ ዝትግበር ውሕሉል ምሕደራን ጥንቃቐን፡ ናይ ገዛእ ርእሰን ሕግን ስርዓትን ንጹር ፖሊስን ክህልወን ከምኡ እውን ብናይ ዓለምለኸ ስነምግባርን ሞራልን (Code of Ethics for Museums) ክቕየዳን ክጥቀማሉን ሞያዊ ምኽርን ትምህርትን ይህብ።

በዚ ኣጋጣሚ፡ ቤት-ማዘክር እንታይ ዕማማትን ግቡኣትን የሰላስል ምፍላጥ ኣገዳሲ እዩ። ብሓጺር ኣበሃህላ ኣብያተ-ማዘክር ዕቑር ሃብቲ ናይ ወዲሰብን ማስትሃብ በጻሕቲ ናይ ሓደ ሃገርን እየን። ቤት-ማዘክር መኸሰብ ዘይሓትት ኣብ ምእካብ፡ ምዕቃብ፡ ምርምር፡ ምርኣይ፡ ጥንታዊ ቅርስታትን ከምኡ'ውን ኣብ ምምሃርን ኣፍልጦ ኣብ ምሃብን ዝሰርሕ ቀዋሚ ውድብ እዩ። ቤት-ማዘክር ኣብዚ ጥራይ ከይተሓጽረ በጻሕቲ ብምእንጋድ ቅርስታት ብውሕሉል መንገዲ ኣሰናዲኡ ምስ ህዝቢ ኩላልን ህዝቢ ከስተማቕሮን ክዘናጋዕሉን እኹል ባይታ ይፈጥርን ይጽዕርን። ቤት-ማዘክር ቅርስታት ዝዕቀበሉ ቦታ ጥራይ ኣይኮነን። ማእከል ትምህርትን ምንቅቓሕን ዘተን እውን እዩ። ልዕሊ'ዚ ሓደኛት ህዝቢ ኣብ ምሕያልን ናይ ሓባር ሕሉፍ ተመክሮን ተዘክሮታትን ኣብ ምዕቃብን ምስሳንን ዓቢ ተራ ይጻወት። ቤት-ማዘክር ከም መስትያት ናይ ሓንቲ ሃገርን ህዝባን፡ በጻሕቲ ኣእንጊዱ ኣብ ዕብየት ቁጠባን ማሕበራዊ ሂወትን ዝጻወቶ ተራ እውን ቀሊል ኣይኮነን። ይኹን እምበር፡ ኣብያተ-ማዘክር መሰረታዊ ምምሕዳራዊ ቅርጽን ንጹር ዕማምን ደረት ሓላፍነትን (purpose and boundaries)፡ ከምኡ እውን ራኢ(vision)፡ ተልእኾ (mission)፡ ዕላማ (goal and objectives) ምስ ዘህልወን ጥራይ እየን ኣብ ስርሐን ዝዕወታ።

ኣብያተ-ማዘክር ብኣገዳስነተንን ደረጃኣንን ዕብየተንን ከምኡ እውን ብዓይነተን ይፈላለያ። ገለ ዓለምለኸ ሚዛን ኣማሊአን ወማዓውቶት (accredited) ክህልወን እንከሎ፡ ውሑስ ምሕደራ ቅርስን እኹል ዓቕሚ ሰብን ዝተማልአ ኣገልግሎት ንበጻሕቲ ዘቕርባ እየን። ካብዚ ትሕቲ ዝበለ ግን፡ ብዙሕ ተፈላጥነት ዘይብለን ኣብ ዞባ ወይ ከባቢ ጥራይ ኣገዳስነት ዘለወን እየን። ይኹን እምበር፡ ቅርሲ ዝተፈላለዩ ክብርታትን ኣገዳስነትን ኣለዎ። ኣብ ኮሚኒቲን ኣብ ሃገርን ዘገድሱን ክብሪ ዘወንዩምን ጥራይ ኣለዉ። ካብዚ ሓሊፉም ኣህጉራዊ ተፈላጥነትን ክብርታትን ዘወንዩም ከም ኣዘዮም ብሉጻትን ኣደናቕትን ፍሉያትን (outstanding, unique and rare) ቅርስታት ኣለዉ።

ቅርስታት ወይ ባህላዊ ወርሻ ማለት፡ ሕብረተሰብ ወህሉል ተመክሮን ኣሰራትን ወዲ ሰብ እዩ። ማለት ናይ ወዲ ሰብ ሕሉፍ ክእለትን ጥበባትን ምህዞን ፈጠራዊ ክእለትን ተበላሓትትን ከምኡ እውን ሃይማኖታዊ እምነት፡ ያታን ልምድን ቃልስን ጸገማትን እዩ። ባህሊ ፍሉይ ተወህቦ ናይ ወዲ ሰብ እዩ። ሽሕ'ኳ ደቂ ሰባት ኣብ ውልቃዊ ክእለቶም፡ ባህርያቶም ወይ ጠባያቶም ዝፈላለዩ እንተኾኑ፡ ካብ ቀዳሞት ዝወረሱዎን ብሓባር ዘማዕበሉዎን ባህላዊ ወርሻ ግን ይውንኑ። ስለዝኾነ እዩ እምበኣር፡ ባህላዊ ወርሻ ካብ ጥንቲ ዝጸንሐ ይኹን፡ ናይ ትማሊ ወይ ሎሚ ከም መግለጺ መንነትን ታሪኽን ናይ ሓደ ህዝብን ሃገርን ብምስትውዓልን ብምርዳእን ክዕቀብን ንመጻኢ ክውረስን ዝድለ።

እዚ ዓውደ-ፍልጠት'ዚ ዘጽንዕ ዓውዲ ስነ-ጥንቲ (archaeology) እዩ። እዚ ዓውዲ ፍልጠት'ዚ ሰፊሕን ዓሚቝን እዩ። ናይ መዋእላት ዓመታትን ክሳብ'ዚ ዘለናዮ ዕድመ ዝሓቘፍን ኣብ ርእሲ ምዃኑ ድማ፡ ዝተፈላለየ ኣገዳስነትን ክብርታትን ይውንን። ስለ'ዚ ቅርስታት ናይ ዝተፈላለየ መዋእል ክኾኑ ይኽእሉ። ማለት ናይ ቅድመ ታሪኽ (ወድ-ሰብ ስነ-ጽሑፍ ኣብ ዘይጀመረሉ መዋእል)፡ ናይ መዋእለ ታሪኽ (ስነ-ጽሑፍ ኣብ ዝተጀመረሉ)፡ ናይ ማእከላይ ዘመን ታሪኽ ከምኡ'ውን ናይ ቀረባ ታሪኽ ተባሂሉ ይምዘኑ። ባህላዊ ወርሻ ክበሃል እንከሎ፡ ኣብ ክልተ ምድባት - ማለት እቲ ቀዋሚ ዝጭበጥ (tangible) ብኣካል ዝድህሰስ ብዓይኒ ዝርአን ክኸውን እንከሎ፡ እቲ ካልኣይ ድማ ረቂቕ (intangible) ብእዝኒ ዝስማዕን ብዓይኒ እትዕዘቦን የጠቓልል። እቲ ቀዋማይ ኣብ ክልተ ይኽፈል። ማለት ብቐሊሉ ዘይንቀሳቐስ ቀዋሚ (immovable)፡ ብቐሊሉ ብሰብ ዝለዓል ተንቀሳቓሲ (movable) ይብሃል። ይኹን እምበር፡ ዝጭበጥ ይኹን ረቂቕ ባህላዊ ወርሻ፡ ኣገዳሲ ክብርታት ኣለዎ። ቅርሲ በቲ ሓዚሉዎ ዘሎ ዝተፈላለዩ ክብርታትን (intrinsic values) ብዘዘዋዋሪ ይኹን ብቐጥታ (direct and indirect values) ዝህቦ ኣገልግሎትን ጥቕምን ይምዘን። ስለ'ዚ ክብርታት ቅርሲ በቲ ሓዚሉዎ ዘሎ ክብርታት ክምዘን እንከሎ ታሪኻዊ፡ ትምህርታዊ፡ ሳይንሳዊ/ምርምራዊ፡ ባህላዊ፡ ሃይማኖታዊ፡ ጸባቐኣዊ ረቂቕ ክብርታት ክውንን እንከሎ፡ እቲ ዝርኣ ክብርታቱ ግን፡ ኢኮኖሚያዊ ክብሪ እዩ። እዚ ክብሪታት'ዚ እዩ እምበር፡ ንሓንቲ ሃገር ዘይንዋቕ ረብሓን ጥቕምን ዝፈጥር። እዚ ክብርታት'ዚ ብየበቱእ ምስ ዝመሓደር፡ ከም ማግኔት በጻሕቲ ይስሕብ፡ ካብ ቱሪዝም ኣታዊ ይርከብ፡ ከምኡ'ውን ስራሕን ሸቐለትን ዕድል ይፈጥር።

ኤርትራ፡ ብባህላዊ ወርሻን ብተፈጥሮኣዊ ጸጋታትን ሃብታም ሃገር እያ። ገለ ካብቶም ኣደነቕቲ ዝበሃሉ ድማ፡ እቲ ኣብ ቡያ ዝተረኽበ ናይ ሚልዮናት ዕድመ ዘለዎ ናይ ወዲሰብ ሸከናት ኣብቲ መዋእል እቲ ወዲ ሰብ ዝጥቀመሉ ዝነበረ ጠቢዓዊ መሳርሒ ኣእማንን ኣብቲ መዋእል'ቲ ዝነብሩ ዝነበሩ ጠቢዓዊቶም እንስሳታትን ኣትክልትን ክንጠቅስ ንኽእል። መዋእል እምኒ - ማለት ወዲ ሰብ ብውሕሉል ጥበብን ፈጠራዊ ክእለትን እምኒ ብእምኒ ፈሊጹ ብምቕራጽን ብምጽራብን መሳርሒታት እምኒ (stone tools) ከም ናይቲ እዋን ተክኖሎጂ፡ ፋስ፡ ካራ፡ ብምምሃዝ ሂወቱ ዝመርሓሉ ዝነበረ መዋእል እዩ። ብዘይካ'ዚ ሃገርና ብናይ መዋእል ታሪኽን ማእከላይ ዘመንን ናይ ትማሊ ታሪኽን ወርሻታትን ሃብታም እያ። ናይ'ዚ ብቑዕ ኣብነት፡ እቲ ኣብ ኣብያተ-ማዘክር ኣስመራን ባጽዕን ዘሎ ቅርስታት ህያው ምስክር እዩ። እዘን ኣብያተ-ማዘክር እዚኣን ናይ ኩሉ መዋእላት ማለት መዋእለ ቅድመ ታሪኽ ወይ መዋእለ እምኒ ካብ ቡያን ከባቢኣን ዝተኣከበ ቅርስታትን ስነ-ሂወታዊ ኣሰራትን፡ ካብ ኣዱሊስን ዝተፈላለዩ ቦታታትን ዝተረኽቡ ስነ-ጥንታዊ ርኽበታት፡ ባህላዊ መሳርሒታት ከምኡ'ውን ናይ ትማሊ ብረታዊ ቃልሲ ዕጥቅታት ሐዚየን ኣለዋ።

ይኹን እምበር፡ ቅርሲ ኣብ ኣብያተ-ማዘክር ጥራይ ኣይተዓቀበ ዘሎ። ኣብያተ-ማዘክር ኣብ ዕጹው ማዕጾ ናይ እኩብ ቅርሲ መወከሲ ታሪኽን መምሃርን ጥራይ እየን። እቲ ኣብ ደገ ኣብ ፈቓድኡ ኩርናዓት ሃገርና ዘሎ ጥንታዊ ቦታታትን ታሪኽ ዝተሰርሓሎም ሓወልትታትን ኣብያተ-ማዘክር እዮም። እቲ ካብ ኩሎም ኣብያተ-ማዘክር ንላዕሊ ኣዚና እናኽብርን እናስተማቕርን እንዝክሮን ድማ፡ እቶም ንናጽነትና ክውን ዝገበሩ እቶም ቅያ ስርሒት ዝተፈጸመሎም፡ ዓወታት ዝተሓፍሰሎምን ሰውኣትና ዝተቐበሩሎምን መወከሲ ታሪኽናን ናይ ዘይሃስስ ተዘክሮን ሓወልትታት እዮም። ሳሕል፡ ከም ሃገር ህዝባዊ ግንባር ድማ ከም መንግስቲ ኢልና ምስ እንዝክር፡ ግንባራትን ደጀናትን፡ ድፋዓት ደንደንን ፈደል ፐን ኣልጌንን ግሎብን ከምኡ'ውን ናይ ክሳድ ዓደሸሩም ዘሎ ዓሚቑ ተዘክሮታት፡ ነቲ ጠመድረኹ ዝተሓፍሰ ዓወታትን ቅያ ስርሒታትን ዘንጸባርቑ ኣሰራትን ስምብራትን ብቐሊሉ ዝሃሰስ ኣይኮነን። ስለ'ዚ እምበኣር፡ ኣብ ኤርትራ ዘለዋ ኣብያተ-ማዘክር ተሰኪመናኦ ዘለዋ ከቢድ ሓላፍነትን ሪዚን ዕማምን ተረዲኣን ኣብ ስርሐን ንጡፍ ተራ ክጻወታን ካብቲ ዘለዋኦ ክበራበራን ንመጻኢ ስኢለን መብጽዓአን ከሐድሳ ናይ'ዚ ዕለት'ዚ ቀንዲ መልእኽቲ እዩ።

ርሑስ በዓል ናጽነት
ዘለኣለማዊ ዝኽሪ ንሰማእታትና።

ብምትሕብባር ኮምሽን ባህልን ስፖርትን ዝዳሎ ዓምዲ

ልቢ-ወለድ

ምስጢር

ጆሚ/ደጀን ተኽለ

ካልኣይ ክፋል

ክልቲኦን መሓዙት ኣብ'ታ ኣብ ከባቢ ሜዳ ኤርትራ ዘላ ዊንታና ካፌ ተራኺበን'የን ዘዕልላ ነይረን። ተማሃሮ ካልኣይ ደረጃ እንከለዋ ዝጀመረ ንልዕሊ ሸሞንተ ዓመት ዝቐጸለን ኣብ ወለዲ ክልቲአን ዝበጽሐን ዓሚቕ ፍቕርን ምትሕልላይ ዘለዎ ምሕዝነት'ዩ ዘለወን። እቲ ካፌ እውን ንዘለወን ምዉቕ ምሕዝነት ዘኽብረ ክመስል፡ ኣብቲ ሰፈሕ ምድሪቤቱ ብዙሕ ሰብ ኣየአንገደን ነይሩ።

ኣድርያና፡ ካብቲ ኣብ ቅድሚኣ ዝነበረ ብኬሪ ማኪያቶ እናመዓገት፡ "ንሳኺ ምስ ኣፍቃሪኺ ከይተባልዐና መቸም ምሓልኩም ኢኹም፡፡ እንታይ ኢኹም ኴንኩም? ኣነ ከምዚ ናትኪ ብልቡ ዘፍቅረኒ ወዲ እንተዝረክብ ዓይነይ ኣይምሓሰኹን ነይረ። ግዜኮ ወርቂ'ዩ። ስለዚ፡ ንዝረኸብኩዮ ዕድል ናብ ረብሓ ለውጥዮ። እዚ ግዜ ትርኢዮ ኣለኺ፡ ንማዚያዊ ረብሓን ዕግበትን ደልዩ ዝቐርበካ'ምበር፡ ካብ ልቢ ኣፍቂሩ ምሳኻ ክነብር ዝደሊ ወዲ ኣገዩ ውሑድ'ዩ። መሓዛይ ኣይትንኣሲ፡" ብምባል ሓውሲ ዋዛ ኣምሲላ ምኽራ ለገሰት።

ኣዛይዳ፡ ነዊሕ ጸጉሪ ርእሳ ንድሕሪት እናመለሰት፡ "ኤልቃና ጥዑይ ሰብ'ዩ። ብፍላይ ንዓይ ፍሉይ'ዩ። ሓደ ሓደ ግዜ ኩሓሶ እንከለኹ፡ ንዕኡ እንተዘይረኽብ ህይወተይ ከመይ ምኾነት ኢለ'የ ዝሓስብ። ግርም'ዩ ዝበልክ፡ ካብ ቅንዕናኡ ፍቕሩ፡ ካብ ፍቕሩ ሓልዮቱ ጉደሎ የብሉን። እንተኾነ፡ ህይወት'ሞ መዓስ ምልእቲ ኮይና፡" ብምባል ዓሚቕ ኣስተንፈሰት። "ሓጊዚ ዝበሃል ሰብ የብሉን። በዘን ኣታዊታቱ ንሰድርኡን ኣሕዋቱን'ዩ ዝኣሊ። እምበር ኣነ ደኣ ምስኡ እናማሞቐኩ ኣብ ሕቖፉ ምንባር ልዕሊኡ ይብህገኒ። እንታይ'ሞ፡ ናብርኡ እንድ'ሞ ካብ ናብራ ሰድራይ ዘይሓይሽ ኮይኑ" ብምባል ኣስተማሰለት።

ዘውጽኣቶ ቃል ንመሓዝኣ ኣብ ትዝታ ከእትዋን ስምዒት ገጻ ክቐያየርን ስለ ዘስተብሃለት ስክፍታ ተሰምዓ። "ጸገም ዘይብሉ ፍጡር'ሞ ኣይተፈጥረን መሓዛይ። ደሓር ከኣ፡ ሃብቲ ነምጽኦ'ምበር ኣየምጽኣናን'ዩ። እዚ፡ ጠበንኹም ዝገፍዓኩም ዘሎ ማዕበል ናብራ፡ ብሓባር ኴንኩም ምግጣምኩም'ሞ መሕመቕኩም ከኣ፡ " ብምባል ሞራላ ዘበርኽን ተስፋኣ ዘሐድስን ቃል ተዛረበት።

ደሓር ዝጀንሐ ርእሳ ኣቕንዕ ኣቢላ፡ "ናይ ዓለም ነገር ምለእኸት የብሉን። ምውቕ ፍቕሪ እንተረኺብካ ገዛዚብ ይጉድለካ፡ ገዛዚብ እንተረኺብካ ምውቕ ፍቕሪ ይሽፍተካ። በቲ ኮይኑ በቲ፡ ህይወተይ ብዘይካ ኤልቃና ሰብ ኣይደልየላን'ዩ። ብዘይ ምኽንያት ትንፋሰይ'ዩ እንተበልኩኺ ኣየጋንንኩን። ክብረቱ፡ ሓልዮቱን ኣዘራርባኡን ከም ህዱእ መዚቃ ኣብ ኣእምሮይ እናተመላለሰ ብዐሀታ ከምዝነብር'ዩ ገይሩኒ ዘሎ። ከምዚ ዓይነት ምኡዝ ፍቕሪ ደማ ተረኺቢ ኣይኮነን። ኣብ ዘርያና ዘለዉ ናይ ናብራ ጸገማት እልይ ኣቢልናስ ኣብዚ ቀረባ እዋን ሕጻ ክንነብር ወዲእናዮ ኣለና፡" ብምባል ንመሓዝኣ መደባቶም ነገረታ።

"ኣሰይ! መሓዛይ፡" ብምባል ኣድርያና ካብ ኮፍ መበሊኣ ትንሰእ ኢላ ምዕጉርቲ መሓዝኣ ሰዒመት ሕጉስ ኢላ። "እዚ ወውይ ብሸራት እንከለኺ ኢና ቀንጠንጡመንጢ ከዕልል ጸኒሕና፡ " ብምባል ደሙቕ ፍሽኽታ ፈነወት። "ሕጂ እታ መዓልቲ ኣኺላ'ያ። ብዝዕባ ንመጻኢ ዝህልወኪ ሓዳር'ምበር፡ ብዝዕባ መርዓ ኣገፊሕኪ ኣይትሕሰቢ። ኣነ ከምኡ'የ ዝብል። ማለት፡ ካብ ነታ ሓንቲ ዕለት፡ ኑተን ድሕሪኣ ዝመጻ መዓልታት ሓሲብካ ገፉሕፉሕ ዘይምባል። እቲ ዝበለጸን ዝመቅረን ህይወትካ ብኸመይ ትነብር'ምበር፡ ብኸመይ ተመርዒኻ ስለ ዘይኮነ፡" ብምባል ናብ መሓዝኣ ጠመተት።

* * *

ናብ ስራሕ ዓለም በብወገኖም ምስ ተዋፈሩ'የም ተላልዮም። ኣብቲ ዝውዕልሉ ዕዳጋ ሓራጅ ዝረኸቡዎ ንብረት እናዓደጉ ዝዕረ እንተኾይኑ የዐርዮም፡ ዝሕጸብ እንተኾይኑ ኣጽርዮም መሊሶም ንዕዳጋ የውርዱዎ። ኣብ ከምዚ ዝበለ ህይወት ንልዕሊ ዕስራ ዓመታት ኑሓድሕዶም እናተደጋገፉ ብፍቕርም ሰብ'ዮም ዘርበብ።

ኣቶ ስምኦን፡ ኣብ መንከሶም ዝበሩ ስሉዋት ጭሕሚ እናዳህሰሰ፡ "ዓርከይ በዚኣ ትብላዕ ኣላትካ፡ ናበይ ትሓስብ ኣለኻ?" በሎዎ ኣብቲ ዝጻወትዎ ዝበሩ ዳማ ዓርክም ክበልዖም ምልክት እናገበሩ።

ኣቶ ዛብሎን፡ "ኣንታ እዚ ናብራ እንደዩ ከቢዱና መትሓዚ ስኢንናሉ። ከምዚ ትርእዮ ከኣ ስራሕ ከም ቀደሙ የለን" ብምባል ናብ ጸወትኡ ተመልሰ። "በኻ ኢለካ! ጓል ዝወለደ ከኣ ቅሳነት የብሉን። እዛ ቈልዓ ኩብደና ኣሕቀፋትና ትሓድር ኣላ። እዚ ግዜ ኣፍሪሑና። ደቂ ሎሚ ትዝርብ ከተብሎምን ውሳኔ ክወስኑን ሓደ'ዩ ዝኸውኑ" ብምባል ኣብ ውሽጡ ዝበረ ስክፍታ ንዓርኩ ኣካፈሎ።

"በል ንግደፎ እዚ ጸወታ 'ተጎዓርና ከይብለሰ ይግባይ ይብሉ' ኢሎም ይምስሉ ኣቦታትና። ንዓናይ በል ኣብቲ እንዳ ሻሂ ቡን ንስተ፡" ብምባል መሪሑዎ ተንስኡ።

"ኣላ ስምኦን ዓርከይ መቸም ኩሉ ነገር ኣተኣሳሲርካ ኢኻ ትርእዮ። ንስኻ ሓዳር ስለዘይብልካ ብዘይካ ብጕዙ-ርእስኻ ብኻልእ ዘጨንቕ ወይ ዘሕስብ የብልካን። ሓንቲ ትሓስበላ ግዛ ክራይ'ያ። ኩብድኻ ከኣ ክትረኽብ እንከለኻ ተማም ገይርካ ተዐንገላ፡ ክትሰእን እንከለኻ ከኣ ከም ሻሙ ትሓልፎ። ስለዚ፡ በቲ ናትካ ኣይትርኣየ። ኣነ ዝጸበዩኒ ሰድራ፡ ዝፃቐለላ ጓል ኣለውኒ። ኣብ ርእሲ'ቲ ቀለብ ገዛ ኽራይ ኣሎ፡" ብምባል ሓደ ኣይፂግናን ብዘሰምዕ ቃና ድምጹ ኣትርር ኣቢሉ መለሰሉ ንዓርኩ።

"ንሱስ ሓቅኻ ሓደ ኣይፀኖናን። እንተኾነ ህይወት ኩሉ ግዜ ዝኸእላ'ያ ትደሊ። ክንደይ ፍጡራት'ዛ ምድሪ ካብዚ ናትና ንላዕሊ ጸገም፡ ስንክልና በዲህም ኣብ ዓውት ኮፍ ዝበሉ ኣለዉ። ኣብ ኤራቲቪ መደብ ሞዛይክዶ ኣይረኣኻን ኢኻ፡ ሓደ ዓይነስውር ብሆሩ ትሰርሕ ሞተር ምሂዙ። እዚ ዘርኢየካ፡ ክንነብር'ዩ ኢሉ ዝተበገሰ ዝኽእልክሎ ከም ዘየለ'ዩ። በቲ ሓደ ወገን ክትሓሰቦ እንከለኻ'ኮ፡ ንሕና፡ ግዜና ኣብ ትርጉም ዘይብሉ ኢና ኣጥፊናዮ። ዝ ቦታ ጥንጥን ኣቢልና ካልእ ስራሕ ሃሰው ኢልና ነይርና እንተ ንኸውን፡ ኣብዚ ነዊሕ ዕድመ'ዚ ወይ ናትና ንብሎ ትካል ወይ ሞያ ምሃለወና ነይሩ። ኣነ ብወገነይ ከም'ታ ቅድሚ ዕስራ ዓመት ዝነበርክዎ'የ ዘለኹ። ኣብ ስርሐይ ይኹን ቀጠባዊ ትሕዝቶይ ዝርኤ ለውጢ ኣይፈጠርኩን ዘለኹ። በኻ ኢለካ! ሰሓቕን ጸወታን'ዚ ቦታ ለኪሙና'ዩ" ብምባል ርእሱ ብምንቕናቕ ጣዕሳኡ ገለጸ።

* * *

ምስ መሓዝኣ ካብቲ ዝጸንሐሉ ካፌ ወጺኣን ክፈላለያ እናተሰዓዓማ'የን ኣብ ቦርሳ ናይ ኢዳ ዝነበረት ሞባይል ኣዛይዳ ድምጺ ዝገበረት።

ኣዛይዳ፡ ብምግራም እናጠመተት፡ "ዕድሚኡ ክነውሕ እናዘከርናዮ ደዊሉ መሓዛይ፡" ብምባል መቐበሊ መልገም ጠዊቓ፡ "ሄሎው መዓረይ ከመይ ውዒልካ? ምስ ኣድርያና ብሓንሳብ ኣለና ሰላም ትብለካ ኣላ?" በለት ብፍቱህ ገጻ ብሓገስ ምስቲ ዝበረ ዕራርቦ ጸሓይ ድምቕ ኢሉ ይረአ ነበረ።

ኤልቃና፡ ድምጺ ምቅርቲ ኣፍቃሪቱ ከም ጥዑም መዚቃ ኣብ እዝኑ ምስ ኣቃልሐ ብሓገስ ፍንጭሕ ኢሉ፡ "ምቅርተይ፡ ብዘይካ ናፍቖትኪ ኣምላኽ ይመስገን ብጥዕሚ ጽቡቕ ኣለኹ። ሰላም በልለይ ከኣ ንመሓዛኺ። እሞ ኣብ መንገ ምቁር ዕላልክን ኣትየኽን ጸኒሐ ክድውለልኪ፡" ብምባል ናጻ ኮይና መታን ከተዕልሎ ካብ መሓዝኣ ምስ ተፈልየት ክድውለላ በሃሎ።

"ምቁረይ፡ ንፈላለ ኢና ዘለና ጸገም የብሉን። ሰላም ይብለኪ ኣሎ" ብምባል ንመሓዝኣ ብኢዳ ቻው ብዘስምዕ ናይ ኢድ ሰላምታ ተፋንያ፡ "ምቁረይ ኣለኻዶ? ኣነ'ውን ብናፍቖትካ ተሓሚሰ ከም እንጣጠዕ ተቐልየ'የ ዘለኹ። ኣብ ሕቖፍኻ ክህሉ ብሂጊ" ብምባል ተሃን ናፍቖታ ብዘይቀልዓለም ገለጸት።

"ባህጊ ኩለንትናይ፡ ልበይ ኣብ ዝሃለኽዮ ክትህሉ እናብሃገት'ምበር፡ ፍቕርኺ ምጻር ሰኢናቶ። ውሕጅ ፍቕርኺ ከም ቀዝሒ ናይ ኣንታርቲካ ክጻሮ ኣይከኣልኩን። ዋላ ንኻልኢት'ባ ቅልቅል በልኒ ኣብ ስርሐይ። ትማል ከም'ዛ ምሳይ ዘየምሰኺ ዓመታት ከም ዝይረኣኹኺ ብናፍቖት ሕምስ ኢለ ኣለኹ ሽኮር ኣዲኣ፡" ብምባል ደረት ዘይብሉ ፍቕሩ ገለጸላ።

ከም መጻር ዘንጠብጠብ ጥዑማት ቃላቱ፡ ኤለክትሪክ ከም ዝሓዞ መላእ ኣካላ ተዘዚዞ ኣበሎ። ቃላት ኣፍቃሪኣ ከም ጥዑም ጨና ኣብ ኣካላ ፈይ ኢሉ ሃገን በሎ። ኣሳገማ ኣኢጋራ ደው ኣቢላ ሓገሳ ንምስትምቓር ካብ ውሽጣ ድሕሪ ምስሓቕ፡ "ፍቕረይ ጸባሕ'ዩ መደብና፡ ሎሚ ብእዋኑ ክኣቱ ፍቓደለይ። ካብ ናትካ ንላዕሊ ንዓይ ከም ሓያል ማዕበል ፍቕርኻን ናፍቖትካን የናውጸኒ ከም ዘሎ ግን ክበርሃልካ ኣለዎ። ንጉስ ልበይ ብዘይኣኻ ሰብ ከም ዘይከውን ብስም ፍቕሪ እምሕለ። ዓለም ካብ ፍቕሪ ዝዓበ ሃብቲ ኣይወሃበትን" ብምባል ካብ ናቱ ዘይሰንፍ ፍቕሪ ከም ዘለዋ ገለጸት።

* * *

ናህሮ፡ ነታ ዝመርሓ ዝበረ መኪና ብህድኣት እናዘወረ፡ ምስ ፍረሚናጦስ ዓርኩ፡ ካብቲ ሓመዱ ቀኒሒሞ ዝዓበዩሉ ገዛውቶም ነር እንባጋሊያኖ ተበጊሶም ብቸቸሮ ኣቢሎም ንፓራዲዞ ዝወሰድ መንገዲ ሒዞም ንእሽቶይ ችቸሮ ምስ በጽሑ መኪና ደው ኣበሉ። "እዛ ሜዳ እዚኣ ካብ ዘኽረይ ፍጹም ትሕከኽ ኣይኮነትን። ብድሕሪ ቦርታ ኴንና ኩዕሶ ክንመልስ መዓስ ይርሳዕ ኮይኑ" በለ ትዝታታት ዝኽሩ ክሳብ ዓንቀሩ መሊኡ ንድሕሪት ተመሊሱ መተዓብይቱን እዋን ንእስነቱን እናዘከረ።

ፍረሚናጦስ፡ "ብኣጸብዕቲ ኢዱ ግንባሩ እናደረዘ "ኣብ ዝኽሪ ንእስነት መሊሶካ ውሽጠይ ግልብጥብጥ ኣቢልካኒ። ኣተዓብያና ትዝክሮ ኢኻ፡ ጉረቤትና ማለት ገዛና'ዩ ነይሩ። ዝረኸቦና ወላዲ ልክዕ ከም ወላዲ ይቖጽዓና ይገስጸና ነይሩ። እዚዶ ደርሳዕ ዓርኩ?" በለ ኣብ ሓያል ናይ ዝኽሪ መንፈስ ጥሒሉ።

ኣብ ርእሱ ዝነበረት ቁብዕ ኣውጺኡ ኣቢሉ ግንባሩ ድሕሪ ምህራም፡ "ዓርኩ በኻ! ኣብ ዝኾነ ቦታ ከይድና ንዛናጋዕ" በለ ሕንቕንቕ እናበለ እዋን ንእስነቱ ዘኪሩ።

"በል ህድእ ኣብ ዝበለ ቦታን ኣብ ግዜ ክረምቲ ንዕንድረሉ ዝነበርናን ክወስደካ'የ፡ ተሃን ዝኽርና ክውጽእ፡" በለ ርእሱ ብምንቕናቕ።

"ኣኬይ ጽቡቕ!" ብምባል ማርሻ ብምእታው ተበገሰ። "ህይወት ንድሕሪት መሊሳ ከምዚ ገይራ ተንሸራትተና ምኳና ኩልና ደቂሰቦት እንተንገፈልጥ ካብ ዝዓበናሉ እሙት ኣይምተንቀሳቐሰናን ነይርና። 'ዓለም ትሽዐተ ዘይትመልእ ዓሰርተ' ይብሉ ኣቦታትና፡" በለ እስቴርሶ ብየማናይ ኢዱ ብምህራም።

"ፍቕሪ ንእስነት ጸዊኻ ኣይውዳእን'ዩ። እቲ ዘመቅሮ ድማ፡ ምስ ጥሉል ፍቕርኻ ትፈላለ ምኳኑ'ዩ። ዓለም ከምኡ'ያ፡ እቲ ንሳ ትወልዶ ምፍልላይ ድማ'ዩ ንህይወት መቐረት ዝፈጥረላ። ብፍላይ ኣብ ኣስመራ ዓቢኻ ካብ ኣስመራ ክትፍለ ከኣ፡ ልዕሊ መጠን ከቢድ ይጉብሮ፡" በለ ብስራሕ ካብ ኣስመራ ናብ ካልኦት ከተማታት ኣብ ዝሸሉ እዋን ዝሰምዖ ናፍቖት ብምዝካር።

"ያ! ብልክዕ" በለ ብስምዒት፡ ቃንዝኡ ዓርኩ ስለ ዝተዛረቦ። "ኣብ ደገ ፍጹም ኢኻ ብናፍቖት ትሕሉብ። ብዓበኡ ድማ፡ ብሰንኪ ቀርበትካ ዝወርደካ ዓቢ ጸገም'ውን ኣሎ። ፍረሚናጦስ ዓርከይ ደገ ከም ሸሙ ደገ'ዩ። ክብረት ዝበሃል የብሉን። ብልክዕ ክብድኻ ይጸግብ፡ ጽቡቕ ትኽደን ትማሃር ኢኻ። ልብኻ ኣውዲቕካ ትነብረሉ ግን ኣይኮነን፡" ኢሉ ዘረብኡ ከይወድአ ብሰሜናዊ ክፋል ኣፍ-ደገ ቤተ-ክርስትያን እንዳማርያም ኣሰኻላ ኣሰኻላ ወሪዳ ጽርግያ ክትሰግር ደው ኢላ ዘሕለፈቶም ጉርዞ ምስ ረኣየ፡ ኣብ ቅድሚኡ ማሕታ በርቂ ከም ዝወደቖ ኣዒንቱ ክሳብ ምርኣይ ዝሰኣና ኮና። "እዛ ቈልዓ'ባ ርኣያ ክትጽብቕ!" ብምባል መኪንኡ ኣጸግዕ ኣቢሉ ደው በለ። ርእሱ ብምጥዋይ ድማ፡ ጽርግያ ክሳብ ትሰግር ብዓይኑ ኣፋነዋ። "ዋዋዋዋ...!" ድማ በለ ብስምዒት።

ይቕጽል...

"ካብ ናጽነት ዝጥዕም ሂወትን ዓለምን የለን"

ወ/ሮ ዘይነብ ዑመር

ኣብርሃም ዘርአ

ክቡራት ኣንበብቲ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ፥ ኣብዚ ሕጂ እዋን ህዝቢ ኑታ ርእሲ-ከተማን በዓላትና ዝኾኑት በዓል ናጽነት ንምጽምባል ኣብ ምሽብሻብ ይርከብ። ንሎሚ እምባኣር፥ ብምኽንያት መበል 28 ጸምባል በዓል ናጽነትና ምስ ኣደ-መዝገር ሸማግለ በዓላት ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕርን፥ ሓላፊት ክፍሊ ባህልን ስፖርትን ናይቲ ዞባን ወይዘሮ ዘይነብ ዑመር ዘቐደናዮ - ብዛዕባ ኣብቲ ዞባ ዝቐደ ዘሎ ሓፈሻዊ ምድላዋት ናይዚ በዓል ዝምልከት ቃለ-መሕተት ናባኹም ነብሎ - ሰናይ ንባብ።

- ሃዋህው ምድላዋት ንበዓል ናጽነት ኣብ ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ ከመይ ይመስል ከም ዘሎ እንተ ትገልጽልና?

እዚ ዞባዚ ዓሰርተ ንኡሳን ዞባታት ዝሓቁፍ፥ ነዊሕ ገምገም ባሕሪ ዘውንን፥ ንበዙሕኑት ብሄራትና ዝሓቁፍ፥ ሓደ ካብ ዓበይትን ሰፋሕትን ዞባታት ሃገርና'ዩ። ብኣቃውማ ክርኡ እንክሎ'ውን ኣብ መንገዘን ንኡሳን ዞባታት ሰፊሕ ርሕቀት ኣሎ። ኣብ ኩሉ ቦታታት ከኣ ቀድሚ ወርሕን ፈረቓን ኣብሉ ብወግዒ መደባት ናጽነት ተሓንጺጹ ልዑል ምድላዋት ይግበረሉ ኣሎ። ከም መኽፈቲ ናይዚ በዓል እምበኣር፥ ክፍሊ ባህልን ስፖርትን ምስ ሃማመተኤ ብምትሕብባር ብ15 ግንቦት ዝተፈለለዩ ትሕዝቶ ዘለዎ ስነጥበባዊ ማሰናድኣታት ብምድላው፥ ብደረጃ ዞባ ኣብ ከተማ ምጽዋዕ 'ሌል ቀይሕ ባሕሪ' ዝብል ስም ብዘለለ

መኣዲ ስነጥቡብ ፊለምናዮ ኣለና። ኣብዚ ዞባዚ ዝፈረዩ ብዙሓት ስነጥበባውያን መንእሰያት ስለዘለዉና ከኣ ብውሽጣዊ ጸጋታትና ኢዚ በዓል ንጽምብሎ ኣለና። ብድሕሪዚ፥ ካብ 16 ግንቦት ጀሚሩ ክሳብ 24 ግንቦት ዝኸይድ ኣብ ኩለን ንኡሳን ዞባታትን ኣብ ነፍሲወከፍ ምምሕዳር ከበቢታትን መደባቱ ሰሪዑ ምስ ኣብያተ-ትምህርቲ፥ ሓይልታት ምክልኻል፥ ሃማደኤን ሃማመተኤን ብምትሕብባር ንኽጽንበሉ ኣብ ምሽብሻብ ይርከቡ። ገለ ካብቲ ክኸይድ ተመዲቡ ዘሎ መደባት ብዙሕኳ እንተኾኑ፥ ምስዞም ኣብ ላዕሊ ዝጠቐስኩዎም - ባህላውን ስፖርታውን ንጥፈታት ተጠቓለሉን ብሓያል ወህደት ተጻፊፉን ንኽካየድ ምድላዋት ተጀሚሩ ኣሎ።

-ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ ሰፊሕ ዞባ ብምዃኑ ንኽብርን ደምቀትንዚ ርእሰበዓል ኣብ ዝኸይድ ማሰናድኣታት ቀንዲ ተዋሳእቲ በዓል መን እዮም?

ኩሉ ግዜ ተወሃሃደና ኢና ንሰርሕ። ንናጽነት ከኣ ኩሉ ስለ ዝሰርሓላን ዝደኸመላን፥ ኣብዚ ዘይሳተፍ የለን። ኩለን ማሕበራት፥ ትካላት፥ ስቡጸጋ ውልቀሰባት፥ ንኣሽቱ ቆልዑ፥ መንእሰያት፥ ዓበይቲ ከይተረፉ ዝዕጠቑላ ርእሲ-ክሉ ውራያትና'ያ። ሕጂ እቲ መደባት ገለኡ ብሃማመተኤን ኣብያተ ትምህርቲን ዝተታሕዘ ኣሎ። ገለኡ ድማ ብሰራዊት ዝተታሕዘ ኣሎ። ብፍሉይ ድማ ዝተፈላለየ ጉጅለ ባህሊ ክፍሊ-ሰራዊታት ኣብተን ንኡሳን ዞባታት ባህላዊ ምርኢት ከቕርባ ተመዲቡ ኣሎ። ብወገን ምምሕዳራት'ውን ከምኡ - ዓበይቲ መደባት ብምስራዕ ብኮማዊ ዳሳት ኑቲ በዓል ንምድማቅ ኣብ ተኣንገድ-ተሸብሽቡ ይርከቡ። ቀያሕቲ ዕንቦብ ድማ፥ ኣብ ነፍሲወከፍ ንኡሳን ዞባታት መደብ ከቕርቡ ከም መደብ ተታሒዙ ኣሎ። ስለዚ፥ እዚ ዞባ ምስኣንን ካልኦትን ተወሃሂዱ መደባቱ ኣብ ምጽፋፍ ይርከብ ኣሎ።

- ናይ ሎሚ በዓል ናጽነት ካበቲ ዝሓለፈ ዝፈልዮ ኣሎዶ?

ብርግጽ ኣሎ። ናይ ሎሚ ዓመት በዓል ናጽነት ኣብ ሰላም ዝሰፈነ ሃዋህው ይብዓል ምህላዉ፥ ዝያዳ ድምቀት ኣለዎ። እቲ ናይ ሎሚ ዓመት ጭርሖና'ውን 'ጽንዓት ብጽንዓት ንልምዓት' ይብል ስለዘሎ፥ ማለት ህዝብና ስለ ዝጸንዐ፥ እዚ ኩሉ ኩነታት ብጽንዓት ስለ ዝሓለፍናዮን ዝመከትናዮን፥ ናብ ልምዓት እንበጽሐሉ መድረኽ ስለ ዝኾነ፥ ብዝያዳ ከኣ ዞባና ዓቢይ ክፋል ናይ ባሕርና ትውንን ብምዃና፥ ወደባትና ስራሕ ኣብ ዝጀምረሉን መደባት ልምዓት ኣብ ዝቖደሉን ትብዓል ምህላዋ ፍሉይ ድምቀትን ክብርን ኣለዋ ክብል እኽእል።

- ንበዓል ናጽነትን ምጽዋዕን ፍሉይ ዝገብሮ ረቛሒታት ኣሎዶ?

እወ ኣሎ። እቲ ቀዳማይ ኣብ ኣፍንጫ ባሕሪ ስለ ዘለና፥ ናይ ምሕንባስ መደባት ክቕደድ ይኽእል'ዩ። ቀድሚ-ሕጂ'ውን ይግበር ነይሩ'ዩ። እቲ ክሊማ'ውን ከምዚ ሕጂ ንርእዮ ዘለና ሃሩር በርቲዑ'ዩ ዘሎ። ንጥፈታትካ ንኸተሳስል'ውን ዓቢይ ብድሆ'ዩ። ዞባና ከምዚ ዓይነት ክሊማ ዘውንን ብምዃኑ፥ ኣብ ግዜ ቀትሪ መደባትካ ከተካይድ ከቢድ'ዩ። ኩሉ ተሰሪዑን ተወሃሂዱን ዘሎ ትሕዝቶ መደባት በዓል ናጽነትና፥ ድሕሪ ቀትሪ'ዩ ክቕደድ። ከምዚ ይኹን ደኣ'ምበር፥ ህዝቢ ልዕሊ ናጽነት ዝሰርዖ ነገር ስለ ዘየሉ፥ ኣብ ዝተፈላለዩ ሕብራውያን ማሰናድኣታት ከም ማይን ጸባን ኮይኑ፥ ከም ወትሩ ብሓደ ናጽነቱ ንምብዓልን ንምሕጓስን ምድላዋት ገይሩ ኣሎ።

- ህዝቢ ነዚ ክብርቲ በዓሉ ብኸምዚ የብዕላ እንድሕር ኣሎ፥ ናጽነት ንህዝቢ ኤርትራ እንታይ ትርጉም እንታይ'ዩ?

እምበኣ! ናጽነት ደኣ'ሞ. . . ብዙሕ ሰያመን ቅጽልን ዘውሃባ እኳ እንተኾነት፥ ክብሪ'ያ። ናጽነት ዓቢ ዋጋ ዘለዋ ሉል ወይ ወርቂ'ያ፥ ብርሃን'ያ፥ ናይ ሓቢር ፋኑስ መብራህቲ። ብሓፈሻ ግን ናጽነት ንህዝቢ ኤርትራ፥ ኣሽሓት ሰርሰር ዝበሉ መሳምል ምሩጻት ደቁ ዝኸፈለላን ዝበጀወላን ትንፋስ ስለዝኾነት፥ ንኽብራ ክዕጠቐላ ግድን እዩ። ብኸቡር ደም መንእሰያት ዝተረጋገጸት ስለዝኾነት፥ ዓለም ትፈልጦን ተረጋግጾን - ዝዓበየ ኒሻንን ቅርሲን ህዝብና ንሳ'ያ። ስለዚ፥ ህዝቢ ኤርትራ ዘብዕላ ዝዓበየት፥ ዝኸበረት፥ ዝደመቐት በዓል እያ። ልዕሊ ኩሉ ከኣ ኣብ ወርቂ-መዝገር ስለ ዘቖምጣ፥ ዝላዓለ ክብሪ ይህባ። ንበዓል ናጽነቱ ብዘለዎ ዓቕሚ - ኣደ ትኹን ኣቦ፥ መንእሰይ፥ ህጻን ይኹን ዓቢይ ተዳልዩ ብሃንቀውታ ዝሰርሓላ ዘሎ'ዩ። ኣብ ኩለን ኣብያተ-ትምህርቲ ብዘበለጸን ዝላዓለን ንምብዓል፥ ካብ መዋእለ ህጻናት ጀሚርካ ክሳብ ኣብያተ-ትምህርቲን ሃማመተኤን ተወዲቡ፥ ብቀያሕቲ ዕንቦብ ዝቐርቡ ዝተፈላለዩ መዛሙር፥ ግጥምታት፥ ንጽንዓትና ዝገልጹ ድራማታትን ጭርሖታትን ክህልዎ እዩ። ምምሕዳራት እንተኾና'ውን ነዚ በዓል ንምኽሳዕ ይሰርሓ ኣለዋ። ብፍላይ ኣዴታትና ዝላዓለ ተራ ስለ ዘለወን፥ ኣብቲ ኮማዊ ዳሳትን ካልእን ንጥፈታት ብሃማደኤ ተወዲበን ይንቀሳቐሳ ኣለዋ። ዓደይን ክብርን ናይቲ በዓል ስለዝኾና'ውን መደባተን ፈሊጠን ክሳስላ ጀሚረን ኣለዋ። ዝያዳ ኸኣ ከምዚ ዝኣማስለ ዓቢ ውራይ ንምጽባቕን ምድማቕን ዓቢ ኢጃምን ዝለዓለ ኣድን ዘለወን ኣደታት እየን። ብዘይ ኣዴታት ዝጽምበል በዓል'ውን ኩዩ ስለዘየለ፥ መራሕቲ ናይቲ በዓል ንሰን እየን። ብዘይ ብኣኣን ስለዘይምቅርን ዘይምዕርግን፥ ደቂ-ኣንስትዮ መልክዕን ጸሓይ ናጽነትናን እየን ኢለ ክገልጸን ይኽእል'ዩ። ስለዚ፥ ንሰን ኩሉ ነገራት ስለዝኾና፥ ዝ በዓል ብዝሓየለን ብዘበለጸን ንምሕላፍ ኣብ ተኣንገት ተሸብሽቡ እየን ዝርከባ ዘለዋ።

- ብውልቅኺ ንናጽነት ግዜኺ እንተ ትገልጺ፥ እንታይ ምበልክዮ?

ስማዕ'ንዶ! ኣብዚ ዓለም ናጽነት'ኮ ብፍጹም መወዳድርቲ የብላን። ካብ ናጽነት ዝጥዕም ሂወትን ዓለምን የለን። ምስ ዝኾነ'ውን ክንጽብጽባ ክንዕየራን ኣይግበእን። ናጽነት ማለት፥ ብፍሰሃ ሸናዕ ትብለሉ ጎደና ሂወት እኮ'ዩ። ኩሉ ነገር ናጻ'ዩ። ብኸርዓትን ሓበንን ዝኸደዱ መንገዲ ድሙቕ ብርሃን እዩ። ነዛ ብዋጋ ሕሩያት ዝመጸት ናጽነትና፥ ብልክዕ ንዓኣ ዝኸውንን ዝልክዕን ቃል'ኳ እንተዘይ ረኺበሉ፥ ሚዛን ክብራ ልዑል ስለዝኾነ፥ ወርቂ እዩ'ቲ ዝኸበረ'ሞ 'ወርቂ' ምበልኩዋ።

- ወይዘሮ ዘይነብ፥ ናጽነትና ኣብ ሓደሽ ናይ ሰላም መድረኽ ኣብዛ ስለዘለና፥ መደባትና እንታይ ፍሉይነት ክህልዎም'ዩ?

ብዙሕ ፍሉይ ነገር ኣሎ'ኳ እንተዘይ በልና፥ ብዘይ ቀልዓለም ዘይ ከም ዝሓለፉ ኣውድኣመት ናጽነትና፥ ናይ ሎሚ ዓመት እቲ ትሕዝቶ ብቐንዱ ናብ ሰላም፥ ጽንዓት፥ ዘይተጻዓደኑት፥ ሰናይ ድሌትን ናብ ኹሉጎናዊ ወፍሪ ምዕባለን ዘኣንፍቱ ስነጥበባዊ ምርኢታትን ቅኒታትን ክህልዉ'ዩ። እቲ መድረኽ ግን፥ ፍልይ ዝበለ'ዩ። ምኽንያቱ፥ ህዝብና ኣብ ናይ ሰላም ሃዋህው፥ ኣብ ትሰፋው ኩነታትን ኮይኑ የብዕላን ይኽብሮን ስለዘሎ፥ ዝያዳ ክኾሓሕላን ክውርቓን ግድን'ዩ። ንድምቀታ ድማ ብዝላዓለ ወኒ ይሰርሕን ይጓዩን ኣሎ። ከመይሲ፥ እዚ ግዜ'ዚ ብሩህ መጻኢ ኖኅዕድወሉ፥ ንስራሕ እንቃጸሉን እንቕረበሉን መድረኽ ስለዝኾነ።

- ኣብ መወዳእታ ከተመሓላልፍዮ ትደልዩ መልእኽቲ እንተ ዝህልዩ ዕድል ክህበ።

ኣነ ዝብሎ - እዛ ናይ ሎሚ ዓመት ቴማና፥ 'ጽንዓት ብጽንዓት ንልምዓት' ስለ እትብል፥ ሳላ ዝጸናዕና ክሳብ ሕጂ ደው ኢልና ንኸይድ ኣለና። እዛ ሃገር እዚኣ ካብ ቀደም ኣትሒዛ ኣንጻር ሓያላት ገጢማ ብውሽጣዊ ሓይላን ቅልጽማን'ያ ናጽነታ ኣረጋጊጻ። ሕጂ'ውን እንተኾነ፥ ብውሽጣዊ ዓቕምና ክንዝንጽ ብጽንዓት እንኸይድ እዋን'ዩ። እዚ ሎሚ ተኣትዩ ዘሎ - ሳላ ብጽንዓት ዝተገዓዝና ዝተረጋገጸ ናይ ሰላም መድረኽ፥ ንልምዓት ንበጽሕ፥ ንወፍርን ህንጻትን ንምርሻሉ እዋን'ዩ። ኩሉ ሽግርን ጸገምን ዝሓለፍናዮ ስለዝኾነ፥ ብዝለዓለ ክብርኽትን፥ ብዓጽፋ ክንሰርሖምን'የ መልእኽተይ ዘመሓልልፍ። በዚ ኣጋጣሚ ከኣ ንመላእ ህዝቢ ኤርትራ ርሑስ ቅንያት ናጽነት ክብል እፈቱ - የቐንየለይ።

ስፖርት

ኤርምያስ ገብረልዑል ermileul@gmail.com

መደብ ጸወታ

ሎሚ

ላ'ሊጋ

ለቫንተ - ኣትለቲኮ ማድሪድ 2፡00
ኤስጳኞል - ሪያል ሶሴዳድ 5፡15
ገታፈ - ቪያሪያል 5፡15
ሪያል ቫላዶሊድ - ቫለንሲያ 5፡15
ሰቪያ - ኣትለቲክ ቢልባኦ 5፡15
ሴልታ ቪጎ - ራዮ ቫለካኖ 9፡45
ዴፖርቲቮ ኣላቨስ - ጂሮና 9፡45
ሄስካ - ሌጋነስ 9፡45

ሰሪ'ኣ

ኡዲነዘ - ስፓል
ጂሮና - ካሊያሪ 7፡00
ሳሱሎ - ሮማ 9፡30

ኤፍ ኤ ካፕ

ማንቸስተር ሲቲ - ዋትፎርድ 7፡00

ጽባሕ

ቅድድም ብሽክለታ

ብጨንፈር ሚኒስትሪ ትምህርቲ ዞባ ማእከል ዝተሰርዐ ንዘኽሪ ተቓዳዳሚት ተማሃሪት ሲልቫና የውሃንስ፡ ጽባሕ ኣብ ሰዓታት ቅድሚ ቐትሪ ኣብ ከባቢ መቓብር ሓርበኛታት ውድድር ማውንተይን ባይክ ክካየድ እዩ።

ላ'ሊጋ

ሪያል ማድሪድ - ሪያል ቤትስ 1፡00
ኤባር - ባርሴሎና 5፡15

ሰሪ'ኣ

ኬቮ - ሳምፕዶርያ 1፡30
ኢምፖሊ - ቶሪኖ 4፡00
ፓርማ - ፊዮረንቲና 4፡00
ሚላን - ፍሮሲኖን 7፡00
ጁቬ - ኣታላንታ 9፡30
ናፖሊ - ኢንተር 9፡30

ውድድር ኩዕሶ መርበብ ገማግም ባሕሪ ሎሚ ክዛዘም እዩ

ብምኽንያት ጽምብል በዓል ናጽነት 2019 ካብ 14 ግንቦት ኣትሒዙ ብሃገራዊ ፈደረሽን ኩዕሶ መርበብ ተወዲቡ ክካየድ ዝጸንሐ ውድድር ኩዕሶ መርበብ ገማግም ባሕሪ ትማሊ ውን ቀጺሉ ውዒሉ።

ሓያል ተወዳዳርነት ኣብ ዝተራእዮ ጸወታ ብደቂ ኣንስትዮ ሚኒስትሪ ምክልኻል ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ 2፡00 ክትስዕራ እንከላ፡ ሰዒበን ካብ ዝገጠማ ጋንታታት ደቂ ተባዕትዮ ድማ ሚኒስትሪ ምክልኻል ኣብ ልዕሊ ዞባ ደቡባዊ ቀይሕ ባሕሪ ብተመሳሳሊ ውጽኢት 2፡00 ተዓዊታ።

ሳልሳይ ጸወታ ውድድረን ዘካየዳ ጋንታታት ደቂ ኣንስትዮ እየን ነይረን። እታ ክልተ ግዜ ከይተሳዕረት ዝጸንሐት እሞ ኣብቲ ዕለት ግን ብሚኒስትሪ ምክልኻል ዝተሳዕረት ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ፡ ምስታ ብቐድሚ ትማሊ ንዓንሰባ ዝረተዐት ዞባ ማእከል እያ ገጢማ። ኣብቲ ሰሓቢት ዝተራእየ ግጥም ብዓወት ዞባ ማእከል 2፡00 እዩ ተዛዚሙ።

ኣብ መወዳእታ ናይ ደቂ ተባዕትዮ ተመሳሳሊ ውድድር እዩ ተኻዪዱ። ክልተ ግዜ ንመጋጥምታ ረቲዓ ዝመጸት እሞ ኣብቲ ዕለት ግን ዝተሳዕረት ደቡባዊ ቀይሕ ባሕሪ ምስታ ንዞባ ማእከል ረቲዓ ናብ ዝቐጸል ዙርያ ዝሓለፈት ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ እያ ገጢማ።

ኣብቲ ህልኽ ዝተንጸባረቖ ሰሓቢ ጸወታ፡ ደቡባዊ ቀይሕ ባሕሪ 2፡01 ብዘሸነፍ ውጽኢት ኣብ ልዕሊ መጋጥምታ ተዓዊታ።

ብመሰረት ዘመዝገብኦ ዓወት፡ ሚኒስትሪ ምክልኻል ምስ ዞባ ማእከል ኣብ ውድድር ደቂ ኣንስትዮ፡ ደቡባዊ ቀይሕ ባሕሪ ከኣ ምስ ሚኒስትሪ ምክልኻል ኣብ ውድድር ደቂ ተባዕትዮ ካብ ሰዓት 8፡30 ኣትሒዘን ሎሚ ዋንጫ ናጽነት ንምልዓል ክገጥማ እየን።

ውድድር ባድሚንቶን ጀሚሩ

ሃገራዊ ፈደረሽን ባድሚንቶን ብምኽንያት በዓል ናጽነት ዝሰርዖ ውድድር ትማሊ ኣብ ሜዳ ደምበ ሰምበል ብዙሓት ዝተኻፈሉ ብርክት ዝበሉ ጸወታታት ምፍላሙ ተሓቢሩ።

ኣብቲ ኣርባዕተ ዞባታት፡ ሚኒስትሪ ምክልኻል፡ ዞባ ሳዋን ሳልሰዎት ትካላትን ዝሳተፉዎ ዘለዉ ውድድር፡ ኣስታት 60 ስፖርታውያን ይሳተፉ ኣለዉ።

ትማሊ ኣብ ዝተኻየደ ናይ መጀረዪን ናይ ደረጃን ጸወታታት፡ ኣብ መጀረዪ ግጥማት ደቂ ተባዕትዮ ሲንጎር፡ ደቡብ ንዓንሰባ፡ ሳዋ ንሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ፡ ምክልኻል ንዓንሰባ፡ ሳዋ ንደቡብ፡ ማእከል ንሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ ምክልኻል ንሳዋ፡ ማእከል ንዓንሰባ፡ ደቡብ ንሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ፡ ማእከል ንሳዋ፡ ምክልኻል ንደቡብ፡ ማእከል ንደቡብ፡ ሳዋ ንዓንሰባ፡ ምክልኻል ንሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ ብተመሳሳሊ 2፡00 ክስዕሩ እንከለዉ፡ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ ንዓንሰባ ከምኡ ድማ ምክልኻል ንማእከል ብተመሳሳሊ ውጽኢት 2፡01 ኣሰኒፈንአን። በዚ ድማ ምክልኻል ምስ ደቡብ፡ ማእከል ድማ ምስ ሳዋ ናብ ግጥም ፍርቂ ፍጻመ ድሕሪ ምሕላፈን ምክልኻልን ማእከልን ንመጋጥምተን ብተመሳሳሊ ውጽኢት 2፡00 ብምስዓር ናብቲ ጽባሕ ሰንበት ኣብ ሰዓታት ቅድሚ ቐትሪ ናብ ዝካየድ ናይ ፍጻመ ግጥም ክበጽሓ ክኢለን ኣለዋ። ሳዋ ድማ ንደቡብ 2፡00 ብምስዓር ሳልሳይ ተርታ ናይዚ ውድድር ምሓዘ ኣረጋጊጻ ኣላ።

ብሓፈሻ ኣብዚ ውድድር ብጽሒል ክልተኡ ጾታ ከምኡ እውን ብሕውሰዋስ ልዕሊ 40 ጸወታታት ትማሊ ተኻዪዱ።

ኣለግሪ ክፋኖ!?

ኣሰልጣኒ ጁቬንቱስ ማሲሚልያኖ ኣለግሪ ኣብ መወዳእታ ናይዚ ዓመት ስፖርት'ዚ ካብታ ክለብ ከምዝወጽእ ኣፍሊጡ።

ኣብ 2014 መዘኑት ምዕላም ዝተቐበለ ወዲ 51 ዓመት ኣለግሪ፡ ኣብ ሓሙሽተ ዓመት ስፖርት ናይ ስርሑ ሓሙሽተ ግዜ ሻምፕዮን ኢጣልያ ኮይኑ። ዝሓለፈ ክረምቲ ንሮናልዶ ብ99.2 ሚልዮን ፓውንድ ዝዓደገት ጁቬንቱስ፡ ካብ ግጥም ርብዒ ፍጻመ ሻምፕዮንስ ሊግ ኤውሮጳን ኮፓ ኢጣልያን ክትሓልፍ ኣይከኣለትን።

ጁቬ ጽባሕ ሰንበት ምስ ኣታላንታ ግጥም ሰሪ'ኣ ክህልዋ እዩ። 26 ግንቦት ከኣ ምስ ሳምፕዶርያ ተመሳሳሊ ጸወታ ክተካይድ እያ። እዛ ግጥም ከኣ ንኣሰልጣኒ ኣለግሪ ናይ መወዳእታ ጸወታኡ ምስ ጁቬ ክትከውን እያ።

ኣርባዕተ ግዜ ዋንጫ ኢጣልያ ከምኡ ድማ ክልተ ግዜ ሱፐር ኮፓ ኢጣልያ ዘልዓለ ኣለግሪ፡ ትማሊ ካብ መዘኑት ክእለ ምኻኑ ድሕሪ ምግላጹ ሓያለ ኣሰልጠንቲ ቦታኡ ክትእክኡ ይኽእሉ እዮም ተባሂሉ ብመራኸቢ ብዙሃን ዓዲ እንግሊዝ ይግለጹ።

ኣንቶንዮ ኮንተን ፐፕ ጓርድዮላን ገለ ካብቶም ንቦታኡ ክትክኡ ዝኽእሉ ኣሰልጠንቲ ክጥቀሱ እንከለዉ፡ ንቶተንሃም ናብ ግጥም ፍጻመ ሻምፕዮንስ ሊግ ኤውሮጳ ዘብጽሐ ፖቸቲኖ ግና ናብ ቶሪኖ ክሰጋገር ልዑል ተኽእሎ ከምዘለዎ ይሕበር።

ድሕሪ ግጥም ፍጻመ ሻምፕዮንስ ሊግ ኤውሮጳ ካብ ሜዳ ቶተንሃም ክፋኖ ከምዝኽእል ዝሓበረ ፖቸቲኖ፡ ሎሚ ምስ ኣካዪድቲ ክለቡ ዝርርብ ክካይድ መደብ ሒዙ ኣሎ።

ይኹን እምበር፡ ብመሰረት ጋዜጣ ደይሊ መይል፡ እዚ ኣርጀንቲናዊ ኣሰልጣኒ ምስ ሓለፍቲ ጁቬ ከምዝተራኸበን ዓመታዊ ድማ 17 ሚልዮን ፓውንድ መሃያ ከምዝጠለበን ተገሊጹ።

ማን ሲቲ Vs ዋትፎርድ
ሲቲ ሳልሳይ ዋንጫ ናይ ምልዓል ውጥና . . .

ሎሚ ምሸት፡ ስታድዮም ወምብለይ ኣብ መንጎ ማን ሲቲን ዋትፎርድን ንዝካየድ ግጥም ፍጻመ ኤፍ ኤ ካፕ 2019 ከኣንግድ እዩ።

ካብ 38 ጸወታታት ፕሪመር ሊግ ዓዲ እንግሊዝ 50 ነጥቢ ኣዋህሊላ መበል 11 ተርታ ብምሓዝ ንዓመት ስፖርት 2018/'19 ዝፈጸመት ዋትፎርድ፡ ሎሚ ኣጥቃዒኣ ገራርድ ዴሎፍ ናይ ምስላፍ ተኽእሎ ክህልዎ ከምዘኽእል ይንገር። ኣንጻር ዌስት ሃም ኣብ ዝተኻየደ ግጥም ማህሰይቲ ዝገጠሞ ጀራርድ፡ ኣብዚ ሳልስቲ'ዚ ምሉእ ልምምድ ምኽያዱ ድማ ሎሚ ምሸት ኣብ ዝህሉ ግጥም ንናይ ምስላፉ ተኽእሎ ከበርኾ ከምዘኽእሎ ይሕበር። ጆስ እውን ድሕሪ ብማሕበር ኩዕሶ እግሪ ዓዲ እንግሊዝ ዝተበየሉ መቕጻዕቲ ሎሚ ኣብዚ ግጥም'ዚ እጃሙ ከበርክት ትጽቢት ኣሎ።

ተጻዋታይ ማን ሲቲ ኬቨን ደ ብሩይኑ ኣንጻር ብራይተን ኣብ ዝተኻየደ ግጥም ካብ መንበር ተቐያሪት ተንሲኡ ምስላፉ ይዝከር። ሎሚ እውን ናይ ምስላፉ ተኽእሎ ርሒቕ ምኻኑ መራኸቢ ብዙሃን ዓዲ እንግሊዝ ትማሊ ኣማእዩኦን የረድኣ። ኣከፋፋሊ ፈርናንዲኖ እውን ነዚ ጸወታ'ዚ ብቑዕ ምህላዉ ተረጋጊጹ ኣሎ። እንተ በንጃሚን መንዲ ግና ኣይሰለፍን እዩ።

ዘኾነ ኮይኑ፡ ሎሚ ምሸት ሓደ ፍሉይ ታሪኽ ክሰሓድ እዩ። ዋትፎርድ እንተደኣ ተዓዊታ ንመጀመርታ ግዜኣ ስዓ ኣብዚ ዝገደመ ውድድር ክትሰፍር እያ። ንውድድር ፕሪመር ሊግ እንግሊዝ ከምኡ ድማ ኢኤፍኤል ካፕ ብምልዓል ናብ ግጥም ፍጻመ ኤፍኤ ካፕ ትዝልል ዘላ ማን ሲቲ፡ እንተደኣ ኣብ ሰለስተ ውድድራት ዓዲ እንግሊዝ ተዓዊታ ኣብ ታሪኽ ናይታ ሃገር ናይ ፈለማ ኮይኑ ኣብ መዝገብ ክሰፍር እዩ።

ንሻዱሻይ ግዜኣ ዝ ጸዋእ ኤፍ ኤ ንምልዓል ናብ ሜዳ እትኣቱ ማን ሲቲ፡ ንመበል 11 ግዜኣ ኣብ ግጥም ፍጻመ ትበጽሕ ኣላ። ድሕሪ 2013 ከኣ ንፈለማ ግዜኣ ምኻኑ እዩ። ኣብቲ እዋን ብዊጋን 1፡00 ተረቲዓ ነይራ።

ኣብ 1984 ናብ ግጥም ፍጻመ ኤፍ ኤ ዝበጽሐት ዋትፎርድ፡ ብኤቨርተን 2፡00 ተሳዒራ ኑታ ዋንጫ ከተማዕድዋ ተገዲዳ እያ።

ብሓፈሻ፡ ዋትፎርድ፡ ኣብ ዝሓለፈ 10 ጸወታታት ኣንጻር ማን ሲቲ ሓንሳብ እውን ኣይተዓወተትን። እዚ ማለት ድሕሪ መጋቢት 1989 ምኻኑ እዩ።

እንታይ ከ ይስማዕ ኣሎ?

+ ሪያል ማድሪድ ንኣጥቃዒ ሊቨርፑል መሓመድ ሳላሕ ንምዕዳግ ባህጊ ከምዘለዋ ተሓቢሩ። ይኹን እምበር፡ እዚ ምስ ሊቨርፑል ኣብ ግጥም ፍጻመ ዝበጽሐ ምስራዊ ተጻዋታይ፡ ኣብ ሜዳ ኣንፊልድ ማእማእዎ ምህላዉ ብምግላጽ ካብ ዓዲ እንግሊዝ ክወጽእ ከምዘይደሊ ኣዘኻኺሩ። ምንጪ- ትራንስፈር ፕላስ

+ ካብ ኣትለቲኮ ማድሪድ ከምዝወጽእ ዝሓበረ ኣንትዋን ግሪዝማን፡ ኣንፈቱ ናብ ባርሴሎና ምኻኑ ብዕሊ ይንገር። ይኹን እምበር፡ ትማሊ ኣማኺሮኡ ማንቸስተር ሲቲ ነዚ ተጻዋታይ'ዚ ንምዕዳግ ባህጊ ከምዘለዋ ሓቢራ ኣላ።

+ ወዲ 22 ዓመት ኣጥቃዒ ፈረንሳዊት ክለብ ሊዮን ሙሳ ደምበለ፡ ኣብ ራዳር ማን ዩናይትድ ምእታዉ ተገሊጹ። ደምበለ ኣስታት 40 ሚልዮን ፓውንድ ይትመን። ምንጪ - ኤክስፕረስ

+ ኣርጀንቲናዊ ኣጥቃዒ ክለብ ጁቬንቱስ ፓብሎ ድይባላ ኣብ ዓይኒ ዓበይቲ ክለባት ምእታዉ ይንገር። እዚ ወዲ 25 ዓመት ተጻዋታይ፡ ኣብዚ እዋን'ዚ ብኣትለቲኮ ማድሪድን ማንቸስተር ዩናይትድን ተጠማቲ ምህላዉ ሚረር ትማሊ ሓቢራ።

ምልክታ

እምነት ኣማኑኤል - በይሉል ገብረሚካኤል

Notice

Notice is hereby given to the public that “Allied paving” PLC on its meeting held on 24 of Feb. 2019 resolved as follows.

Since w/rit Woini Simon Wolay sold her 200 shares to w/ro Lemlem Mengs She is no more a member of the Company.

There fore the Memorandum & Articles of association is amended to read as follows.

Names of share holders	Share	Value
1. Ato Temesgen Simon Wolay	3	300,000.00
2. W/ro Lemlem Mengs Tewolde	2	200,000.00
		500,000.00

Allied Private Limited

ምልክታ

ወራሲት ነፍ/ር ሳሙኤል ዓንደ ብርሃነ ነብያት መንግስትኣብ ገብረየውሃንስ ዝተባሃልኩ ነቲ ኣብ ዞባ 3 ምም.08 ዝርከብ ብቁ/ምስክር ወረቐት 118060 ብመወከሲ ቁ.118279 ዋንነቱ ዝተረጋገጸ ገዛ፡ ናይ ወላዲተይ ነፍ/ር ሳሙኤል ዓንደ ብርሃነ ወራሲት ምዃነይ ብቤ/ፍ/ኣውራጃ ኣስመራ ብሲ/መዝ 858/92 ብ30/04/1992 ዓ.ም ብዝተረጋገጸለይ መሰረት ዋንነት ካብ ስም መዋቲት ወላዲተይ ናብ ስመይ ከመሓላልፎ ስለዝደለኹ ዝቃወም እንተሎ፡ ኣብ ውሽጢ 30 መዓልቲ ካብ ዝምልከቶ ኣካል መአገዲ ሒዙ ናብ ቤት ጽሕፈት ፓብሊክ ኖታዮን ካዳስተርን ይቕረብ።

ወ/ሮ ነብያት መንግስትኣብ ገብረየውሃንስ

ምልክታ

ብስም የማነ ሃብተጽዮን በኪት ብቁ.ፍ.ዋኒን ASL00020153 ዝኾነ ኣብ ዞባ ማእከል ን/ዞባ ዕዳጋ ሓሙስ ጎደና 112-9 ቁ.ገዛ 22 ዝርከብ ናይ ድኳን ትካለይ ንወ/ሮ ሓዳስ ገብረእግዚኣብሄር ገ/ወልድ ካብ ዕለት 04/03/2019 ክሳብ ዕለት 03/03/2020 ኣካርየዮ ስለዘለኹ ዝቃወም ምስ ዝህሉ እዚ ምልክታ እዚ ካብ ዝወጸሉ ዕለት ኣብ ውሽጢ ሰላሳ መዓልቲ ስልጣን ንዘሎዎ ቤት ፍርዲ ተቓውሞኡ የቕርብ። እንተዘይኮይኑ ዝቃወም ኣካል ከም ዘየለ ተቐጺሩ እቲ ናይ ክራይ ውዕል ሕጋዊ ምዝገባ ክምዝፍጸመሉ ኣፍልጥ።

የማነ ሃብተጽዮን በኪት

ምልክታ

ትካል ማዕድናዊ ማይን ልስሉስ መስተን (ሰባርጉማ) ናይ ብርኪ. ማሕበር ብዕለት 21 ሚያዝያ 2019 ኣብ ዝተገብረ ኣኼባ 1. ኣቶ ሚኪኤል ገብረእግዚኣብሄር 2. ኣቶ መሓመድ ሰዒድ በሽር 3. ወ/ሮ ትርሓስ ቢተው ኣባላት ቦርድ ኮይኖም ተመሪጾም።

ኣቶ ሚኪኤል ገብረእግዚኣብሄር ድማ ኣካያዲ ስራሕ ኮይኖም ተመዚዞም ኣለዉ።

ሰባርጉማ

መልእኽቲ ሓያል ጻዕሪ ንሓምላይ ወፍሪ

1 ንዅሉ ዓቢ ፍጻመ ብምግራብ ነሰንየ፡
2. ራእይና ኣከባቢና ሓምላይ ምቕያር'ዩ
3. ግርማ ሰብ ክዳን ግርማ መሬት ገረብ'ዩ፡ ስለዚ ንገርብ፡
4. ንሓርሶ ስቡሕ ዘይንሓርሶ ልሙዕ፡
5. እዛ ንነብረላ ዘለና መሬት ካብ ወለድና ዝወረስናያ ዘይኮነትስ፡ ካብ ደቅና ብሓደራ ዝተለቃሕናያ ኢያ።
6. ውሑስ ኣከባቢ፡ ውሑስ ሂወት፡
7. ዝተገረበ ንሕዛእ፡ ዘይተገረበ ንገርብ፡
8. እንስሳ ዘገዳምና ጺጋ ሃገርና እዮም ንዓቅቦም፡
9. ሞጎጎ ኣድሓነት ብምጥቃም ብርሰት ኣግራብ ነወግድ፡
10. ሓምላይ ክለባትና ኣርማ ሓምላይ ወፍርና፡

ንደቅና ውሑስ ኣከባቢ ነውርሶም
15 ግንቦት 2019

ምልክታ

ብስም ኣለማሽ ይማም ጓንጉል ዝተመዝገበ ብ ቁ.ፍ.ዋኒን ASL00032950 ዝኾነ ኣብ ዞባ ማእከል ን/ዞባ ማእከል ከተማ ጎደና ተሰነይ ቁ.ገዛ 16 ዝርከብ ናይ ቤት ቁርሲ ትካለይ ንወ/ሮ የሩሳሌም ተኽላይ ገብረክርስቶስ ካብ ዕለት 01/04/2019 ክሳብ ዕለት 30/09/2020 ኣካርየዮ ስለዘለኹ ዝቃወም ምስ ዝህሉ እዚ ምልክታ እዚ ካብ ዝወጸሉ ዕለት ኣብ ውሽጢ ሰላሳ መዓልቲ ስልጣን ንዘሎዎ ቤት ፍርዲ ተቓውሞኡ የቕርብ። እንተዘይኮይኑ ዝቃወም ኣካል ከምዘየለ ተቖጺሩ እቲ ናይ ክራይ ውዕል ሕጋዊ ምዝገባ ከምዝፍጸመሉ ኣፍልጥ።

ኣለማሽ ይማም ጓንጉል

Notice

Notice is hereby given to the public that “Allied paving” PLC on its meeting held on 24 of Feb. 2019 have resolved the follows: Since w/rit Woini Simon Wolay sold her shares of Nak. 300 To w/ro Lemlem Mengs Tewolde the Memorandum & Articles of Associate is accordingly amended to read as follows.

Names of share holders	Share	Value
1. Ato Temesgen Simon Wolay	6	600,000.00
2. W/ro Lemlem Mengs Tewolde	3	300,000.00
	9	900,000.00

Allied PLC

ሓድሽ መጽሓፍ

BETTER WAY TO HIGH SCHOOL CHEMISTRY

Second Edition (9th–12th)

ንኹሎም ተመሃሮ ካልኣይ ደረጃ ብፍላይ ንተፈተንቲ ሃገራዊ መርመራ 12 ክፍሊ (Matriculation exam) ኣብ ገዛ ብውሑቁ ይኹን ብሓባር እንጥቀመላ ሓጋዚት መጽሓፍ።

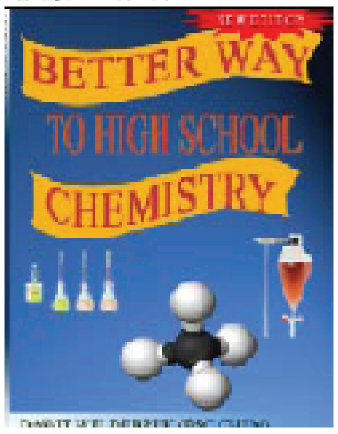

- ✓ 380 ገጻት ዘሓዘት
- ✓ ብዙሓት መምህራን ዘሳተፈት

ትሕዝቶ መጽሓፍ

- ✓ ዓመቓ መግለጺ ናይ ነፍሲ-ወከፍ ክፍሊ
- ✓ ምስ ኣሰራርሓኡ ኣብነታት
- ✓ መብርሂ ነጥብታት (TIPS)
- ✓ ልዕሊ 200 ሕቶታት ምስ ኣሰራርሓኡ
- ✓ ልዕሊ 800 ሕቶታት ምስ መልስታቱ

Tel. 07278776/ 07243748

ሓድሽ መጽሓፍ

All in one

ንኹሎም ተመሃሮ ማእከላይ ደረጃ ብፍላይ ንተፈተንቲ ሃገራዊ መርመራ 8ይ ክፍሊ ሓጋዚት ዝኾነት፡

- ✓ 300 ገጻት ዝሓዘት
- ✓ ብዝተፈላለየ ዓውደ-ትምህርቲ ዝተመረፁ መምህራን ዘሳተፈት

ትሕዝቶ መጽሓፍ

➢ካብ 2013 – 2018 (ናይ 6 ዓመታት) ናይ English Language, Mathematics, Social studies and Science ናይ ሃገራዊ መርመራ ሕቶታት ምስ ዓሚቁን ገላጺ መብረሂታትን መልሱን ሒዛ ኣብ ዕዳጋ ተዘርጊሓትልኩም ኣላ።

ቁ. ቴሌፎን 07278776/ 07204551 ተወከሱና።

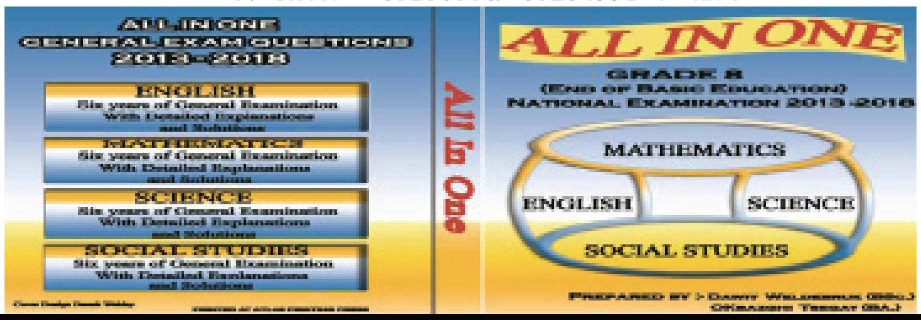

United Nations

CORE VALUES: *INTEGRITY, PROFESSIONALISM, RESPECT FOR DIVERSITY*

VACANCY ANNOUNCEMENT VA/04/2019
Re- Advertismnet

The United Nations Development Programme (UNDP) office in Asmara invites qualified applicants (Eritrean) for the following vacant post:

Job Code Title: Development Coordination Officer, Data Management and Results Monitoring/Reporting

Classified Grade: **NOC**

Duty Station: **Asmara**

Type of Contract **Fixed Term Appointment (One-year renewable subject to funding availability)**

Organizational Context

The position is located in the United Nations Resident Coordination Office (RCO) in Eritrea and typically reports to the Senior Development Coordination Officer, Strategic Planning and RCO Team Leader.

Responsibilities:

Within delegated authority, the Development Coordination Officer, Data Management and Results Monitoring/Reporting will be responsible of the following duties: (These duties are generic and may not be carried out by all Development Coordination Officers, Data Management and Results Monitoring/ Reporting.)

Summary of key functions:

1. Provides substantive support for the development and implementation of UN Country Team (UNCT) data and research strategies
2. Develops and expands strategic research and data partnerships
3. Coordinates monitoring and reporting of UNCT results
4. Supports knowledge management and capacity development

MINIMUM QUALIFICATIONS

Education: Advanced university degree (Master's degree or equivalent degree) in business or public administration, information management, statistics, sustainable development, social sciences, education or related area. A first-level university degree in combination with two additional years of qualifying experience may be accepted in lieu of the advanced university degree.

Experience: A minimum of five years of progressively responsible experience in providing strategic support to research and data analysis, knowledge management or project/programme management in the context of development cooperation or related area is required.

Language: Fluency in one of the working languages of the UN Secretariat, English or French, is required; knowledge of the other is desirable. Knowledge of another UN official language is an advantage.

Other considerations: For more details please collect the Terms of Reference from the UNDP Reception Desk. Interested applicants should submit duly filled P11 form (available at the UNDP Reception Desk, UN Office in Asmara) and a detailed CV with supporting documents. Copy of document indicating exemption from/completion of national service should be sent to **UNDP Reception Desk, P.O. Box 5366, and UN offices, Asmara, Eritrea.**
UNDP will contact those who are considered Potential candidates. Closing date for the application is 10 days from the date of announcement.
"UNDP is an equal opportunity employer which strives to achieve overall balance in its staffing patterns"

VACANCY ANNOUNCEMENT VA/06/2019

The United Nations Development Programme (UNDP) office in Asmara invites qualified applicants (Eritrean) for the following vacant post:

Post title: Executive Associate

Condition of employment: ICS-7

Type of Contract **Temporary Appointment for one year**

Supervisor: Resident Representative and direct

Organizational Context

Under the guidance and direct supervision of the Resident Representative & Deputy Resident Representative, the Executive Associate ensures effective and efficient functioning of the office, full confidentiality in all aspects of assignment, maintenance of protocol procedures, programme and operations support services, management of information flow and follow-up on deadlines and commitments made.

The Executive Associate works in close collaboration with UNDP staff, UN Agencies and national authorities to ensure efficient flow of information, actions on instructions, agendas.

Summary of Key Functions:

- Ensures effective and efficient functioning of the Resident Representative & Deputy Resident Representative office.
- Ensures provision of effective communications support to the office
- Ensures facilitation of knowledge building and management

MINIMUM QUALIFICATIONS

- **Education**: Secondary Education with specialized secretarial training. University Degree or equivalent would be desirable, but it is not a requirement.
- **Experience**: 7 years of progressively responsible secretarial, administrative, finance, M&E, programme experience is required at the national or international level. Experience in the usage of computers and office software packages (MS Word, Excel, etc), experience in handling of web-based management systems.

Language requirements: Fluency in oral and written English; knowledge of other official UN languages is an advantage.

Other Information: For more details, please collect the Terms of Reference from the UNDP Reception Desk. Interested applicants should submit duly filled P11 form (available at the UNDP Reception Desk, UN Office in Asmara) and a detailed CV with supporting documents. Copy of document indicating exemption from/completion of national service should be sent to UNDP Reception Desk, UN offices, Asmara, Eritrea.

UNDP will contact those who are considered potential candidates. Closing date for the application is 10 days from the date of announcement.

"UNDP is an equal opportunity employer which strives to achieve overall balance in its staffing patterns".

ሃይለ ዳኒኤል

ብሪጣንያ - ዝርርባት ብረክዚት ብዘይፍረ ተበቲኑ

ኣብ መንን ብቐዳመይቲ ሚኒስተር ብሪጣንያ ተሬዛ መይ ዝምራሕ መንግስቲን ተቓዋሚ ሰልፊ ዕዮ ናይታ ሃገርን ንምውጻእ እታ ሃገር ካብ ኤውሮጳዊ ሕብረት (ብረክዚት) ኣመልኪቱ ክካየድ ዝጸንሐ ዝርርባት ብዘይፍረ ከምዝዛዘሙ ተሓቢሩ።

መራሒ ሰልፊ ዕዮ ብሪጣኒያ ጀረሚ ኮርቢይ ኣብ ዘውጽኦ መግለጺ፡ ኣብ መንን ክልቲኦም ወገናት ክካየድ ዝጸንሐ ዝርርባት ኑቲ ዘለዎም ናይ ፖሊሲ ፍልልያት ክጽብቦ ብዘይምኽኣሉ ከምዝተበተነ ገሊጹ። ኑቲ ብ 'ብረክዚት' ዝጸዋዕ ምውጻእ ብሪጣንያ ካብ ኤውሮጳዊ ሕብረት ባይቶ'ታ ሃገር ኣብ ሓደ መዕለቢ ንኸበጽሓሉ ምእንቲ ንኣስታት ክልተ ኣዋርሕ ክቕጽል ዝጸንሐ ዝርርባት ብዘይ ፍረ ከም ዝዛዘም ገይሩዎ ምህላው፡ እዚ ድማ 'ድኻምን ዘይምርጋእን' ናይቲ ኣብ ስልጣን ዘሎ መንግስቲ ዘንጸባርቕ ምዃኑ እዩ ኮርቢይን ዝጠቕሰ።

እንተኾነ ካብ ቤት ጽሕፈት ቀዳመይቲ ሚኒስተር ዝወጸ መግለጺ ከምዝሕብሮ፡ ኣብቲ ንልዕሊ ሽድሽተ ሰሙንታት ክካየድ ዝጸንሐ ዝርርባት ክልቲኦም ወገናት ኣብ ሓደት ነጥብታት ክሰማምዑ እንከለዉ፡ ኣብ ወሳኒ ነጥብታት ግን ኣይተቓደዉን።

ቀዳመይቲ ሚኒስተር ተሬዛ መይ፡ ባይቶ ብሪጣኒያ ንብረክዚት ዝምልከት ምርጫ ዝመጽእ ዘሎ ወርሒ ድሕሪ ምክያዱ ስልጣና ንምሕዳግ መደብ ከምዘለዋ'ያ ተፈሊጡ።

ብመሰረት ኣቐዲሙ ዝወጸ ወጥኑ ምውጻእ ብሪጣንያ ካብ ኤውሮጳዊ ሕብረት ኣብ መጋቢት 29 ክሰላሰል እኳ እንተነበረ፡ ባይቶ ብሪጣንያ ኑቲ ብተሬዛ መይ ዝቐረበ ንድፊ ስለ ዘይተቐበሎ ግን፡ ኤውሮጳዊ ሕብረት ንብረክዚት ክሳብ 31 ጥቅምቲ ከምዝናወሖ ኣይርኣዩ።

ቨነዝዌላ - መንግስቲን ተቓወምቲን ዝርርብ ጀሚሮም

ኣብ መንን መንግስቲ ቨነዝዌላን ፖለቲካውያን ተቓወምቲን ዘሎ ምፍሕፋሕ ብሰላም ንምፍትሑ ኖርወይ መንገዲታት ተጣየጦሕ ምህላዋ ክልቲኦም ወገናት ሓቢሮም።

ኣቐዲሙ ብኻልኦት ወገናት ተወጢኑ ዝበረ ሽምግልና፡ እቲ ዝካየድ ዝርርባት መንግስቲ ንተቓወምቲ ንምድኻም እዩ ወጢኑዎ ብምባል እቲ ተቓዋሚ ሓይሊ ከም ዘጸን ኣይርኣዩን። እንተኾነ፡ እቲ ጁዋን ጉዋይዶ ዝምራሕ ተቓዋሚ ሓይሊ ኑቲ ናይ ኖርወይ ሽምግልና መቐበሊኡ ምኽንያት፡ እታ ሃገር ኣብ ዓውዲ ብዘለዋ ተመኩሮ ክኸውን ከም ዝኽእል እዩ ዝገለጸ።

ማዕከን ዜና ኖርወይ ኤን.ኣር.ኬይ. ኣብ ዝርግሓቶ ሓበሬታ፡ ኣብ መንን ክልቲኦም ተጻረርቲ ወገናት ዝርርብ ካብ ዝጅመር መዓልቲታት ከም ዝበረ፡ ወከልቲ ክልቲኦቶም ወገናት ድማ ኣብ ኖርወይ ከምዝለዉ ገሊጹ።

መንግስቲ ቨነዝዌላ ብሚኒስተር ዜና ሆርኼ ሮድሪገዝን ከንቲባ ሄክቶር ሮድሪገዝን ክውከል እንከሎ፡ ተቓዋሚ ሓይሊ ድማ ንሚኒስተር ነበር ማርቲኔዝ ሞቶላን ጀራርዶ ብሉይደን ዝተባህሉ ፖለቲከኛታት ልኢኹ ምህላዉ ተሓቢሩ።

ካብ ወርሒ ጥሪ ናይዚ ዓመት'ዚ ኣትሒዙ ተቓዋሚ ሰልፊ ቨነዝዌላ ስልጣን ንምሓዝ ቀጻሊ ፈተነታት ኣካይዱ ዛጊት ከምዘይተዓወተ እዩ ዝገለጸ።

"ሓያላን ሃገራት ኑክለሳዊ ስምምዕ ክዕቅብኦ ኣለወን" ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢ ኢራን

ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢ ኣራን መሓመድ ጃቫድ ዛሪፍ፡ ሩሲያን ቻይናን ዝርከብኦን ሓያላን ሃገራት ንስምምዕ ኑክሊር ክዕቅብኦ ጸዊዑ።

ዛሪፍ ኣብቲ ናብ ቻይና ኣብ ዘካየዶ ዘሎ ምብጻሕ ምስ ሰብ ስልጣን'ታ ሃገር ተራኺቡ፡ ኣብ 2015 ዝተኸተመ ኑክሌሳዊ ውዕል ብዝዕባ ዝዕቀበሉ ኩነታትን ኣመልኪቱ ከዘራረብ ምኻኑ ገሊጹ።

እቲ ኣራናዊ ሚኒስተር ዝሓለፈ ሰሙን ኣብ ዘውጽኦ መግለጺ፡ እቲ ኢራንን ካልኦት ሽዱሽተ ሃገራትን ዝኸተማሉ ንኑክለሳዊ ስምምዕ ንኸይፈርስ ኣብ ጉድኒ ኢራን ደው ዝበላ ሃገራት ሩሲያን ቻይናን ምኻነን ክሕብር እንከሎ፡ ኑየም ዝተረፉ ሃገራት ግን ንመንግስቲ ቴህራን ሕቖኣን ምሃበን ኣረዲኡ።

ቻይና ሓንቲ ካብቲን ካብ ኢራን ብዝበዝሐ ዘይተጻረየ ኑዳዲ እትዕድግ ሃገር ምኻና እዩ ዝፍለጥ። ቻይና ኣብ ዓለም ዘለዋ ጽልዋ ተጠቒማ ኣብ ምዕቃብ ናይቲ ኣህጉራዊ ውዕል ኣበርቲዓ ክትሰርሕ'ያ ኢራን ትጽውዕ። ካብ ኣመሪካን መሻርኽታን ተረር ጸቕጢ ዝገጠማ ዘሎ ኢራን ኑቲ ኣብ መንን ኣመሪካን ቻይናን ተፈጢሩ ዘሎ ንግዳዊ ዘይምስምማዕ ከም ዕድል ወሲዳ ዝምድናኣ ምስ በይጂንግ ክተደልድል ትሰርሕ ምህላዋ'ዩ ዝገለጸ።

ኣብ 2015 ዝተኸተመ ኑክሌሳዊ ስምምዕ ኣራን ንእተካይዶ ኑክለሳዊ መደባት ክትቅንሶ ኣምሲያኣ ኣብ ልዕሊኣ ጸኒዑ ዝጸንሐ እገዳታት ብኸፊል ክለዓል ዝእዝዝ እኳ እንተኾነ ኣመሪካ ግን ካብቲ ውዕል ከምዝሰሓበት ኣይርኣዩን።

ኣብዚ እዋን'ዚ ድማ ኢራን ኣብ ልዕሊኣ ዝጸንዐ እገዳታት እንተዘይተላዒሉ ብወገና'ውን ኣብ ውሽጢ 60 መዓልቲ ኑክሌሳዊ ንጥፈታታ ብዝለዓለ ደረጃ ከምእትቕጽሎ'ያ ተጠንቂቓ ዘላ።

ሓበሬታ
መደባት በዓል ናጽነት 2019

ተ.ቁ.	ዕለት	መደብ	ቦታ	ሰዓት	ተወሳኺ ሓበሬታ
1.	16-20/05/2019	• ምርኢት ቅብኣ • ቅርጻ-ቅርጺ • ምህዞን ሰንዓን	ኣደራሽ ማ/ቤ/ጽ ሃግደኢ	08:30 ቅ.ቐ. ይኽፈት	
3.	18-21/05/2019	ሰነጥበባዊ ምርኢት ጉጅለታት ባህሊ ውሽጢ ሃገርን ወጻኢ ን ካራ-ኦኪ፡ One Man Band	ጎደና ሓርነት	07:00 – 10:00 ድ.ቀ.	
4·	18-21/05/2019	ስነጥበባዊ ምርኢት ጉጅለታት ባህሊ ኤርትራ	ሲነማ ሮማ	07:30 – 9:30 ድ.ቀ.	
5.	18-21/05/2019	ስነጥበባዊ ምርኢት ጉጅለታት ባህሊ ኤርትራ	ሲነማ ኣዝመራ	07:30 – 9:30 ድ.ቀ.	
6.	18-21/05/2019	መደባት ቆልዑ	ጎደና ሓርነት	06:00 – 08:00 ድ.ቀ.	
7.	19/05/2019	ምርኢት ጉጅለ ባህሊ ቻይና	ሲነማ ሮማ	07:00 – 09:30 ድ.ቀ.	
8.	20/05/2019	ምርኢት ቤ/ት ኮንፊዩሽስ (ቻይና)	ጎደና ሓርነት	06:00 – 08:00 ድ.ቀ.	
9.	21/05/2019	ምርኢት ጉጅለ ባህሊ ጃፓን	ሲነማ ሮማ	07:00 – 09:30 ድ.ቀ.	
10.	22/05/2019	ምርኢት ካርኒቫል ኤርትራ (ካር-ኤራ)	ጎደናታት ሰማእታትን ሓርነትን	04:00 – 06:00 ድ.ቀ.	መበገሲ፡ ሓወልቲ-ሽዳ => መዛዘሚ፡ ባሕቲ መስከረም
11.	23/05/2019	ኮማዊ ዳሳት	ኩለን ንኡሳን ዞባታት ኣስመራ	10:00 ቅ.ቀ. 05:00 ድ.ቀ.	
12.	23/05/2019	ህዝባዊ ሳዕስዒት	5 መድረኻት ጎደና ሓርነት	07:00 ድ.ቀ. 12:00ድ.ቀ.	
24/05/2019 ወግዓዊ ጽምብል					

ተረኛ ፋርማሲ	ዕለት	ጎደና	ቁ.ስልኪ
በት መሸጣ መድሃኒት ሪህዋ	18/5/2019	ጎደና ሃገር ቁ. 20፡ ፊት ማስከድ ዝ ጥንዳ ጥልያን	119802
ፋርማሲ ቁ.1 መዓልታውን ለይታውን ኣገልግሎት ትህብ		ቁ.ቴሌፎን 127565	